

Nr 45

Bevillningsutskottets betänkande angående beräkning av bevillningarna för budgetåret 1963/64, m. m., jämte i ämnet väckta motioner.

Jämlikt § 40 riksdagsordningen avgiver bevillningsutskottet härmed förslag till beräkning av de särskilda bevillningarnas belopp för budgetåret 1963/64 vid tillämpning av gällande eller vid innevarande års riksdag fastställda grunder.

På sätt framgår av det vid årets statsverksproposition fogade utdraget av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 3 januari 1963 (Bilaga 1 till statsverkspropositionen 1963: Inkomster å driftbudgeten) har chefen för finansdepartementet nämnda dag underställt Kungl. Maj:ts prövning finansplan och beräkning av inkomster å driftbudgeten för budgetåret 1963/64 jämte därmed sammanhängande frågor. Departementschefen har därvid anmält riksrevisionsverkets skrivelse den 14 december 1962 med inkomstberäkning för nämnda budgetår.

I en den 26 april 1963 dagtecknad proposition nr 150 angående komplettering av riksstatsförslaget för budgetåret 1963/64, m. m., har Kungl. Maj:t bl. a. föreslagit riksdagen att besluta, att statlig inkomstskatt för skattskyldig, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall ingå i preliminär skatt för budgetåret 1963/64 med 100 procent av grundbeloppet.

Propositionen nr 150 har i här berörd del hänvisats till bevillningsutskottet och i övrigt till statsutskottet.

Till behandling i detta sammanhang har utskottet upptagit följande vid riksdagens början väckta motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 8 av herrar *Harry Carlsson* och *Eric Peterson* samt II: 8 av herr *Carlsson* i Huskvarna m. fl., vari hemställts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om skyndsamt utredning och förslag till sådana bottenavdrag för folkpensionärer att den oskäliga skattebelastningen av pensionärernas inkomster vid sidan av folkpensionen bringas att upphöra»;

2) de likalydande motionerna I: 14 av herr *Lundström* m. fl. och II: 16 av herr *Ohlin* m. fl., vari hemställts, att riksdagen måtte

A. besluta att förvärvsavdraget för förvärvsarbetande gift kvinna och ensamstående med hemmavarande barn under 16 år skall — utöver det fasta avdraget om 300 kronor — förstärkas så, att det nuvarande kvotavdraget som är 20 % av inkomsten, höjes till 25 % av inkomsten och att avdragets maximibelopp, som nu är 2 000 kr., höjes till 4 000 kr., att gälla fr. o. m. 1963 års inkomster,

B. i skrivelse till Kungl. Maj:t begära att allmänna skatteberedningen vid fortsatt översyn av förvärvsavdragen skyndsamt måtte pröva

a) en omkonstruktion av förvärvsavdraget i syfte att

dels genomföra en höjning av avdraget för avdragsberättigade med lägre inkomster, så att avdraget även för dessa bättre överensstämmer med de faktiska merkostnaderna,

dels höja den nuvarande gränsen för barns ålder för åtnjutande av rätt till kvotavdrag inom förvärvsavdraget,

dels genomföra en höjning av avdraget i de fall en familj inte har barn under 16 år och kvinnan har förvärvsarbete utanför hemmet,

dels ock genomföra en höjning av förvärvsavdraget i de fall, där hustrun verksamt deltagit i makens rörelse eller jordbruk eller haft inkomst av arbete i eget jordbruk, enligt i motionernas motivering givna riktlinjer,

b) möjligheterna att medge rätt för två förvärvsarbetande makar att begära särtaxering vid inkomstbeskattningen;

3) de likalydande motionerna I: 90 av herrar *Jonasson* och *Eric Carlsson* samt II: 103 av herr *Gustavsson* i Alvesta *m. fl.*, vari hemstälts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt prövning av möjligheterna att undantaga från deklarationsskyldighet folkpensionärer, som i huvudsak inte har andra inkomster än folkpensionen, samt därmed i inkomstavseende likställda»;

4) de likalydande motionerna I: 255 av herr *Hagberg m. fl.* och II: 305 av herr *Heckscher m. fl.*, vari hemstälts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t

a) hemställa, att Kungl. Maj:t måtte, efter företagen utredning, för riksdagen framlägga förslag om en indexreglering av ortsavdragen och av inkomstskatteskalornas skiktintervaller,

b) uttala, att enligt riksdagens mening allmänna skatteberedningen bör inrikta sig på att framlägga förslag bl. a. om en betydande och över hela fältet gående sänkning av progressiviteten, med tyngdpunkten förlagd till de nu obehörigt hårt drabbade mellanskikten i skatteskalen för gifta, i så god tid att dessa kan föreläggas 1964 års riksdag;

5) de likalydande motionerna I: 365 av herr *Hagberg m. fl.* och II: 434 av herr *Heckscher m. fl.*, vari hemstälts, att riksdagen måtte

dels antaga följande

a) Förslag

till

Lag om ändring av 48 § 2 mom. kommunalskattelagen
den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 48 § 2 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall erhålla följande ändrade lydelse.

48 §.

2 mom. Skattskyldig fysisk — — — nedan sägs.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken och icke haft hemmavarande barn under 18 år, åtnjuter kommunalt ortsavdrag med 4 500 kronor.

Har skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, haft hemmavarande barn under 18 år, som icke haft 2 400 kronors inkomst, åtnjuter han ortsavdrag med dels 4 500 kronor, dels därutöver följande belopp för sådant barn, nämligen 1 000 kronor för ettvarvt av de två första barnen och 1 500 kronor för varje följande barn.

Gift skattskyldig, som under beskattningsåret icke levt tillsammans med andra maken, ävensom ogift skattskyldig (varmed jämställes änklings, änka eller frånskild) äger, därest han haft ett eller två hemmavarande barn under 18 år, som icke haft 2 400 kronors inkomst, åtnjuta kommunalt ortsavdrag med 4 500 kronor och, därest han haft ytterligare sådant barn, med 1 500 kronor för varje barn utöver två.

Annan skattskyldig än i andra, tredje eller fjärde stycket sägs (*ensamstående*) äger åtnjuta kommunalt ortsavdrag med 2 250 kronor.

Har skattskyldig — — — tiotal kronor.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt däri meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, dock att äldre bestämmelser skola gälla i fråga om 1963 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1963 eller tidigare år.

b) Förslag

till

Förordning om ändring av 10 § 1 mom. förordningen
den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt

Härigenom förordnas, att 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skall erhålla följande ändrade lydelse.

10 §.

1 mom. Statlig inkomstskatt — — — angivna grundbelopp.

För skattskyldig, som åtnjuter statligt ortsavdrag med belopp, som beräknats med ledning av 48 § 2 mom. andra, tredje eller fjärde stycket kom-

munalskattelagen och som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, utgör grundbeloppet:

när den — — — av återstoden.

För annan — — — av återstoden.

Ändå att — — — denna inkomstdel.

Med familjestiftelse — — — ekonomiska intressen.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, dock att äldre bestämmelser skola gälla i fråga om 1963 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1963 eller tidigare år.

dels i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till sådana författningsändringar, som må föranledas av ett bifall till vad i motionerna föreslagits;

6) de likalydande motionerna I: 366 av herr *Hagberg m. fl.* och II: 435 av herr *Heckscher m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte

A. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning samt förslag snarast om skattefrihet för inkomst — förslagsvis upp till ett årligt belopp av 1 500 kronor — i den mån denna förvärvats genom deltidsarbete för vård och tillsyn av äldre människor i deras hem; samt

B. besluta, att för ålders- och invalidpensionär skall utgå förhöjda ortsavdrag, nämligen med 3 600 kronor för ensam pensionär, med 6 000 kronor för makar av vilka en är pensionär och med 7 200 kronor för makar som båda är pensionärer;

samt på grund härav antaga följande

a) *Förslag*

till

Lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 65 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att i nämnda lag skall införas en ny paragraf benämnd 48 a §, av nedan angiven lydelse.

48 a §.

Vad i 48 § 2 mom. stadgas skall icke gälla skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela beskattningsåret och som enligt bestämmelserna i 3 § 1 och 2 mom. lagen om folkpensionering är ålders- eller invalidpensionär eller vars make är sådan pensionär. Denne äger att å den i hemortskommunen taxerade inkomsten åtnjuta kommunalt ortsavdrag på sätt nedan sägs.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans

med andra maken, åtnjuter, därest endast en av makarna är pensionär som i första stycket sagts, kommunalt Ortsavdrag med 6 000 kronor.

Därest sammanlevande makar båda är pensionärer enligt ovan, åtnjutes kommunalt Ortsavdrag med 7 200 kronor.

Gift skattskyldig, som under beskattningsåret icke levt tillsammans med andra maken, ävensom ogift skattskyldig (varmed jämställes änka, änking eller frånskild) äger, därest han haft hemmavarande barn under 16 år, likaledes åtnjuta kommunalt Ortsavdrag med 7 200 kronor.

Annan skattskyldig än i andra, tredje eller fjärde stycket sagts äger åtnjuta kommunalt Ortsavdrag med 3 600 kronor.

Bestämmelser om Ortsavdrag enligt 48 § 2 mom. skola i tillämpliga delar avse jämväl avdrag enligt 48 a §.

65 §.

Fråga, huruvida skattskyldig är ålders- eller invalidpensionär och huruvida skattskyldig haft barn eller icke, liksom ock frågan om barns ålder skall bedömas efter förhållandena den 1 november året näst före taxeringsåret. Med barn avses jämväl styvbarn ävensom adopterat barn.

I fråga — — — följande beskattningsåret.

De för — — — make avlidit.

Har eljest — — — för taxeringen.

De för — — — haft barn.

(Se vidare anvisningarna.)

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1964, dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1964 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1964 eller tidigare år.

b) Förslag

till

Förordning om ändrad lydelse av 8 § och 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt

Härigenom förordnas, att 8 § och 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

8 §.

Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under beskattningsåret, äger att å den taxerade inkomsten åtnjuta statligt Ortsavdrag. Vad i 48 § 2 och 3 mom., 48 a § samt 49 § kommunalskattelagen stadgas angående kommunalt Ortsavdrag skall äga motsvarande tillämpning beträffande statligt Ortsavdrag.

10 §.

1 mom. Statlig inkomstskatt — — — angivna grundbelopp.

För skattskyldig, som åtnjuter statligt ortsavdrag med belopp, som beräknats med ledning av 48 § 2 mom. andra eller tredje stycket kommunal-skattelagen eller 48 a § andra, tredje eller fjärde stycket samma lag och som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, utgör grundbeloppet:

när den — — — beskattningsbara inkomsten;

när den — — — av återstoden.

För annan — — — av återstoden.

Ändå att — — — denna inkomstdel.

Med familjestiftelse — — — ekonomiska intressen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1964, dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1964 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1964 eller tidigare år;

7) de likalydande motionerna I: 428 av herr *Bengtson m. fl.* och II: 532 av herr *Hedlund m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte

a) besluta att 46 § 3 mom. kommunal-skattelagen såvitt gäller 1964 och kommande års taxeringar må erhålla följande lydelse.

Har kvinna med hemmavarande barn under 16 år haft inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse, vari hon varit verksam i ej blott ringa omfattning, eller inkomst av eget arbete, må hon åtnjuta avdrag med 300 kronor jämte 20 procent av nämnda inkomst, sammanlagt dock högst med 2 000 kronor. Gift kvinna, som inte har hemmavarande barn under 16 år må, därest hon levt tillsammans med sin man och haft inkomst som nyss sagts, åtnjuta avdrag med 300 kronor.

Vad i föregående stycke sägs skall även gälla beträffande man med hemmavarande barn under 16 år, därest han antingen varit gift men icke levt tillsammans med sin hustru eller ock varit ogift (varmed jämställas änking eller fränskild).

Har gift man haft inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse och har hustrun utfört arbete i förvärvskällan till ett värde av minst 300 kronor, må mannen åtnjuta avdrag med nämnda belopp. Har hustrun haft hemmavarande barn under 16 år och har hon i ej blott ringa omfattning deltagit i arbetet i förvärvskällan, må mannen utöver sagda belopp åtnjuta avdrag med jämväl 20 procent av det belopp som motsvarar femtedelen av hans inkomst av förvärvskällan, dock så att det fasta avdraget och kvotavdraget sammanlagt uppgår till högst 1 000 kronor.

Avdrag enligt — — — sagda kommun,

b) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att frågan rörande utformning och förbättring av förvärvsavdragen skyndsamt måtte utredas samt att förslag

föreläggs 1964 års riksdag i syfte att uppnå främst dels höjning av nu gällande fasta avdrag, dels sådana grunder i övrigt att rätt till relativt högre förvärvsavdrag erhålles vid lägre inkomster, dels högre maximalt förvärvsavdrag, allt i enlighet med vad i motionerna anförts;

8) de likalydande motionerna I: 510 av herr *Adolfsson* samt II: 624 av herrar *Hagberg* och *Holmberg*, vari hemstälts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte understryka att i motionerna angivna förslag skall beaktas av den arbetande skatteutredningen;

9) de likalydande motionerna I: 515 av herr *Bengtson m. fl.* och II: 627 av herr *Hedlund m. fl.*, vari bl. a. hemstälts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att vid pågående skatteberedning, främst med hänsyn till de lägre inkomstgrupperna, måtte utarbetas förslag till

en successiv höjning av de skattefria ortsavdragen med sådan utformning, att avdragsbeloppen därefter garanteras värdebeständighet och standardföljksamhet, samt

att riksdagen även i övrigt måtte beakta vad i motionerna har anförts;

10) de likalydande motionerna I: 518 av herr *Lundström m. fl.* och II: 630 av herr *Ohlin m. fl.*, vari hemstälts,

A. att riksdagen måtte fastställa ändrad skatteskala för statlig inkomstskatt i enlighet med i motionerna angivna grunder att gälla fr. o. m. 1964 års inkomster,

B. att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till erforderlig författningstext;

11) de likalydande motionerna I: 524 av herrar *Sveningsson* och *Kaijser* samt II: 620 av herr *Björkman m. fl.*, vari hemstälts, att riksdagen måtte besluta,

att förvärvsavdragets maximum skall höjas från 2 000 till 3 000 kr. med rätt för den som kan styrka högre kostnader för barnets omhändertagande än 3 000 kr. att inom ramen för 20 procent av inkomsten få avdrag härför, samt

att förvärvsavdraget för gift kvinna som haft inkomst av jordbruksfästighet liksom avdraget vid s. k. faktisk samtaxering skall, där hustrun haft hemmavarande barn under 16 år och styrkta kostnader för barnens omhändertagande som överstiger 300 kr., medges för de verkliga kostnaderna, dock högst med 20 procent av det värde vartill hustruns arbete uppskattas,

samt på grund härav antaga följande

Förslag

till

*Lag om ändrad lydelse av 46 § 3 mom. kommunalskattelagen
den 28 september 1928 (nr 370)*

Härigenom förordnas, att 46 § 3 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

46 §.

3 mom. Har kvinna med hemmavarande barn under 16 år haft inkomst av rörelse, vari hon varit verksam i ej blott ringa omfattning, eller inkomst av eget arbete, må hon åtnjuta avdrag med 300 kr. och därjämte utan särskild prövning med 20 procent av nämnda inkomst, sammanlagt dock högst med 3 000 kr. Kan den skattskyldige styrka, att hennes verkliga kostnader för barnens omhänderthavande överstigit 3 000 kr. må hon åtnjuta avdrag för dessa kostnader intill ett belopp motsvarande 20 procent av inkomsten. Gift kvinna, som icke har hemmavarande barn under 16 år, må, därest hon levt tillsammans med sin man och haft inkomst som nyss sagts, åtnjuta avdrag med 300 kr. Kvinna, som haft inkomst av jordbruksfastighet och utfört arbete i förvärvskällan till minst 300 kronors värde, må, därest hon antingen varit gift och levt tillsammans med sin man eller ock haft hemmavarande barn under 16 år, åtnjuta avdrag enligt vad som sägs i tredje stycket beträffande gift man.

Vad i — — — eller frånskild).

Har gift man, som levt tillsammans med sin hustru, haft inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse och har hustrun utfört arbete i förvärvskällan till ett värde av minst 300 kr., må mannen åtnjuta avdrag med nämnda belopp. Har hustrun haft hemmavarande barn under 16 år och kan det styrkas, att de verkliga kostnaderna för barnens omhänderthavande överstigit 300 kr., må mannen åtnjuta avdrag för dessa kostnader, dock högst med ett belopp motsvarande 20 procent av det värde vartill hustruns arbete uppskattas.

Avdrag enligt detta moment må åtnjutas endast av den som under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt. Avdraget må åtnjutas endast om och i den mån den inkomst som berättigar till avdrag därtill förslår och må för skattskyldig eller, om skattskyldig varit gift och levt tillsammans med sin make och icke haft hemmavarande barn under 16 år, för makarna tillsammans icke överstiga 300 kr. Har skattskyldig haft hemmavarande barn under 16 år, må avdraget för skattskyldig eller för makarna tillsammans icke utan prövning överstiga 3 000 kr. Där avdraget beräknas med hänsyn till de verkliga kostnaderna för barnens omhänderthavande, må de för skattskyldig eller för makarna tillsammans icke överstiga dessa kostnader.

Avdrag enligt — — — sagda kommun.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1964; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1964 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1964 eller tidigare år;

12) motionen II: 628 av herr *Nordgren* och fröken *Wetterström*, vari hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte, efter företagen utredning där de i motionen anförda synpunk-

terna beaktats, för riksdagen snarast framlägga förslag rörande förvärvsavdragets utformning; ävensom

13) motionen II: 633 av herr *Westberg*, vari hemställt, att riksdagen måtte beträffande avdraget i 46 § 2 mom. kommunalskattelagen för icke-vårdnadshavare för underhåll till eget barn

a) i skrivelse till Kungl. Maj:t begära att allmänna skatteberedningen skyndsamt prövar frågan om en höjning av gränsen för barnets ålder för åtnjutande av rätt till avdraget, samt

b) besluta att fr. o. m. 1963 års inkomster höja avdragets maximibelopp till 2 000 kr. och således antaga följande

Förslag

till

Lag om ändrad lydelse av 46 § 2 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 46 § 2 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall erhålla följande ändrade lydelse.

46 §.

2 mom. I hemortskommunen — — — njuta avdrag:

- 1) för periodiskt — — — eller uppfostran;
- 2) för *dels* — — — omyndiga barn;
- 3) för *dels* — — — försäkring; samt
- 4) för belopp som den skattskyldige under beskattningsåret utgivit för underhåll av sådant hans barn under 16 år som icke varit hemmavarande, dock sammanlagt högst för 2 000 kronor.

Har skattskyldig — — — eller underhållsbidraget.

Därest skattskyldig — — — nämnda tid.

Avdrag, som — — — 18 år.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1963 års taxering och i fråga om eftertaxering för år 1963 och tidigare år.

Motionerna under 8) har, såvitt de avser överförande av skolkostnader från kommunerna till staten, hänvisats till statsutskottet och i övrigt till bevillningsutskottet.

De under punkten 9) upptagna motionerna behandlas i detta betänkande allenast i vad de avser ovan angivna yrkanden. I övrigt kommer dessa motioner att behandlas i ett senare sammanhang.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna II: 8, II: 16, II: 103, II: 305, II: 434, II: 435 (jfr II: 400), II: 532, II: 620, II: 624, II: 627, II: 628, II: 630 och II: 633.

Statsverkspropositionen

I det i statsverkspropositionen intagna förslaget till beräkning av inkomsterna å driftbudgeten under budgetåret 1963/64 är bevilningarna i överensstämmelse med departementschefens förslag beräknade till följande belopp

Skatt å inkomst, förmögenhet och rörelse:

Skatt å inkomst och förmögenhet m. m.	8 200 000 000	
Kupongskatt	8 000 000	
Utskiftningsskatt och ersättningsskatt	1 000 000	
Skogsvårdsavgifter	10 200 000	
Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter	2 000 000	
Arvsskatt och gåvoskatt	120 000 000	
Lotterivinstskatt	87 000 000	
Omsättnings- och expeditionsstämplat m. m.	126 000 000	8 554 200 000
Automobilskattemedel:		
Fordonsskatt	505 000 000	
Bensin- och brännoljeskatt	1 160 000 000	1 665 000 000
Tullar och acciser:		
Tullmedel	925 000 000	
Allmän varuskatt	2 800 000 000	
Särskilda varuskatter	415 000 000	
Omsättningsskatt å motorfordon	230 000 000	
Regleringsavgift och accis å fettvaror m. m.	37 000 000	
Skatt å kaffe	29 000 000	
Tobaksskatt	1 035 000 000	
Rusdrycksförsäljningsmedel av partihandels- bolag	20 000 000	
Rusdrycksförsäljningsmedel av detaljhan- delsbolag	35 000 000	
Skatt å sprit	1 325 000 000	
Skatt å vin	120 000 000	
Skatt å malt- och läskedrycker	185 000 000	
Statlig nöjesskatt	25 000 000	
Energiskatt	640 000 000	7 821 000 000
Postverket (överskott)		15 000 000

Beträffande riksstatsförslaget inkomstsida och beräkningen av de särskilda inkomstitlarna hänvisar utskottet till den i statsverkspropositionen lämnade sammanfattningen av beräkningarna, varvid dock endast de poster som på grund av sin storlek eller av andra skäl är av speciellt intresse särskilt berörts. De närmare detaljerna i riksrevisionsverkets inkomstberäkning framgår av vid bilaga 1 till statsverkspropositionen fogat bihang 1.

Riksrevisionsverkets beräkning av statsinkomsternas utveckling på längre sikt

I en bilaga till riksrevisionsverkets vid statsverkspropositionen fogade inkomstberäkning för budgetåret 1963/64 har ämbetsverket redovisat en promemoria med vissa beräkningar av *statsinkomsterna under budgetåren 1964/65—1966/67*. I promemorian framhålles inledningsvis att utvecklingen av statsinkomsterna i första hand är beroende av den allmänna ekonomiska utvecklingen, för vilken på längre sikt endast schablonmässiga antaganden kan göras. Sambandet med den allmänna ekonomiska utvecklingen är särskilt utpräglat för titeln skatt å inkomst och förmögenhet m. m. Beträffande beräkningen av ifrågakvarande inkomsttitel har riksrevisionsverket framhållit i huvudsak följande.

Varje procent förändring i de sammanlagda till taxering uppgivna inkomsterna kan sålunda, vid en i stort oförändrad inkomststruktur, beräknas medföra en förändring i summa påford statlig inkomstskatt, förmögenhetsskatt och folkpensionsavgifter med drygt 100 miljoner kronor per år. Vid ett schablonmässigt antagande om en 4-procentig ökning av skatteunderlaget vid 1965—1967 års taxeringar kan de påförda beloppen av statlig inkomstskatt, förmögenhetsskatt och folkpensionsavgifter beräknas uppgå till de belopp, som anges i följande tablå, i vilken även det enligt det föregående uppskattade beloppet vid 1963 och 1964 års taxeringar medtagits (miljoner kronor).

Taxeringsår				
1963	1964	1965	1966	1967
7 640	8 280	8 610	9 070	9 540
	+640	+330	+460	+470

I fortsättningen anför riksrevisionsverket följande.

Genom uppbördstekniska förhållanden kan betydande skillnader förekomma mellan de påförda skatterna och de kassamässiga inkomsterna på skatttiteln under budgetåret. I detta sammanhang kan främst nämnas eftersläpningen i utbetalningarna av kommunalskattemedel, som blir speciellt märkbar vid större förändringar av skatteunderlaget. En antagen stegring av skatteunderlaget under budgetåren 1964/65—1966/67 med 4 procent skulle innebära, att inkomsterna på titeln skulle uppgå till 8 500 miljoner kronor under budgetåret 1964/65. Budgetåret 1965/66 skulle de kassamässiga intäkterna på titeln uppgå till 9 200 miljoner kronor och under budgetåret 1966/67 till 9 800 miljoner kronor.

För under tullar och acciser redovisade inkomsttitlar är sambandet med den löpande ekonomiska utvecklingen speciellt framträdande för allmän varuskatt, som utgår på den värdemässiga omsättningen. För övriga tullar och acciser liksom för automobilskattemedlen har skattesatserna i betydande utsträckning karaktären av styckeskatter och är relativt oberoende av förändringar i prisnivån. Vid givna skattesatser kan därför en prognos över intäkterna för ifrågakvarande inkomsttitlar utföras med ledning av mindre preciserade antaganden om den allmänna ekonomiska utvecklingen än när det gäller titeln skatt å inkomst och förmögenhet m. m. Detsamma gäller

under förutsättning av bland annat oförändrade förräntningskrav också för flertalet kapitalfonder.

I nedanstående sammanställning, i vilken även de kända beloppen för budgetåret 1961/62 och de nu beräknade beloppen för budgetåren 1962/63 och 1963/64 medtagits, har de beräknade intäkterna under budgetåren 1964/65—1966/67 för andra titlar än titeln skatt å inkomst och förmögenhet m. m. sammanställts (miljoner kronor).

	1961/62	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66	1966/67
Övrig skatt å inkomst, förmögenhet och rörelse	343	373	354	363	372	381
Automobilskattemedel	1 227	1 575	1 665	1 755	1 845	1 935
Tullar och acciser	6 552	7 524	7 821	8 105	8 386	8 667
Uppbörd i statens verksamhet . .	245	268	276	285	295	305
Diverse inkomster	370	333	346	359	372	385
Statens affärsverksfonder	415	395	415	485	535	585
Övriga kapitalfonder	578	661	700	730	762	794
Summa	9 730	11 129	11 577	12 082	12 567	13 052

Beräkningen bygger på antaganden om en fortsatt ökning av nationalprodukten och dess komponenter i ungefär samma takt som hittills genomsnittligt under efterkrigstiden vid i stort sett stabil prisnivå. För vissa titlar såsom allmän varuskatt, tullmedel och i viss mån även affärsverksfonderna kan genom det nära sambandet mellan intäkter och den löpande ekonomiska utvecklingen också tämligen små förändringar i utvecklingstakten för nationalprodukten och dess komponenter ge utslag i intäkterna. Helt allmänt bör dessutom understrykas, att den absoluta nivån hos de beräknade beloppen för de olika inkomstitlarna är baserad på det beräknade utfallet av motsvarande inkomster under budgetåren 1962/63 och 1963/64. I den mån denna utgångspunkt för beräkningarna förskjutes, måste givetvis beräkningarna för budgetåren 1964/65—1966/67 revideras.

Departementschefens beräkning av de särskilda inkomstitlarna

Härutinnan har departementschefen i statsverkspropositionen anfört följande.

I fråga om beräkningen av de särskilda inkomstitlarna i riksstatsförslaget ansluter jag mig till riksrevisionsverkets förslag där intet annat anges i det följande.

I enlighet med gällande grunder bör, som jag tidigare framhållit, under budgetåret 1963/64 avsättning ske till budgetutjämningsfonden av kommunalskattemedel. De avsatta medlen bör särredovisas på budgetutjämningsfonden. Å andra sidan bör enligt samma grunder återföring från budgetutjämningsfonden ske av tidigare avsatta medel. I enlighet med riksrevisionsverkets förslag kan dessa avsättningar och återföringar beräknas resultera i en nettoåterföring av 250 milj. kr.

I sitt den 5 december 1962 avgivna betänkande (SOU 1962: 52) har 1956 års postutredning föreslagit, att generalpoststyrelsens uppgifter som central myndighet för stämpelväsendet skall överflyttas till kontrollstyrelsen. Till

dess ställning tagits till denna fråga — vilket kan ske först sedan remissbehandlingen av postutredningens betänkande avslutats — torde frågan om ny lagstiftning på stämpelområdet i anledning av stämpelutredningens förslag böra anstå. Jag föreslår därför, att titeln *omsättnings- och expeditiionsstämplat m. m.* budgetåret 1963/64 uppföres med av riksrevisionsverket förordad belopp, 126 milj. kr.

Skogsvårdsavgiften har av 1962 års riksdag fastställts att för 1962 utgå efter promilletalet 1,0. I anslutning till de principer för finansieringen av skogsvårdsstyrelsernas verksamhet som antogs av 1960 års riksdag förordar jag, att skogsvårdsavgiften för år 1963 skall utgå efter oförändrat promilletal, 1,0. Jag hemställer i det följande härom, varvid jag beräknar inkomsterna av titeln skogsvårdsavgifter till 10,2 milj. kr.

Vattenfallsstyrelsen har med verkan fr. o. m. den 1 januari 1963 beslutat en sänkning av gällande elkrafttaxor. Sänkningen torde komma att återverka i minskande riktning på inkomsterna av *energiskatt* såväl innevarande budgetår som budgetåret 1963/64. Med hänsyn till ovissheten om verkningarna av sänkningen förordar jag emellertid, att inkomstiteln *energiskatt* för budgetåret 1963/64 preliminärt uppföres med av riksrevisionsverket föreslaget belopp, 640 milj. kr.

I fråga om de under rubriken *uppbörd i statens verksamhet* upptagna inkomstitlarna förordar jag följande. Inkomstiteln inkomster vid matematikmaskinnämnden torde i avbidan på särskild proposition om handläggningen av vissa databehandlingsfrågor inom statsförvaltningen för 1963/64 böra uppföras med av riksrevisionsverket förordad belopp 2,5 milj. kr. I enlighet med det av riksrevisionsverket omnämnda förslaget av försäkringsinspektionen har Kungl. Maj:t numera fastställt ändrade bidragssatser. Inkomstiteln bidrag till försäkringsinspektionen torde således böra uppföras med av riksrevisionsverket förordad belopp 1 670 000 kr. I avvaktan på ställningstagande till växtskyddsanstaltens förslag till ändrade växtskyddsavgifter torde inkomstiteln avgifter för växtskyddsinspektion m. m. budgetåret 1963/64 med avvikelse från riksrevisionsverkets förslag böra uppföras med oförändrat belopp, 1,1 milj. kr. Inkomstiteln avgifter vid köttbesiktning bör — sedan beslut i taxefrågan numera träffats — uppföras med av riksrevisionsverket föreslaget belopp, 4,4 milj. kr.

Riksrevisionsverket har för 1963/64 upptagit inkomsterna av inkomstiteln *övriga diverse inkomster* med i förhållande till riksstaten 1962/63 oförändrat belopp 20 milj. kr. De verkliga inkomsterna under denna titel utgjorde budgetåret 1961/62 68 milj. kr., varav 44 milj. kr. utgjorde återbetalning av kostnader för svenska FN-styrkor. Sådana återbetalningar torde komma att ske jämväl under budgetåren 1962/63 och 1963/64. Med anledning härav beräknar jag med avvikelse från riksrevisionsverkets förslag inkomsterna av titeln *övriga diverse inkomster* budgetåret 1962/63 till 65 milj. kr. och föreslår att de för nästa budgetår uppföres med samma belopp.

Enligt vad jag under hand inhämtat har vattenfallsstyrelsen vid beräkningen av överskotten för budgetåren 1962/63 och 1963/64 beaktat verkningarna av den nyss nämnda sänkningen av elkrafttaxorna. Jag ansluter

mig därför till riksrevisionsverkets förslag beträffande beräkningen av inkomsterna under *statens affärsverksfonder*, vilket bl. a. innebär, att jag räknar med en extra avsättning till värdeminskningskonto om 15 milj. kr. för televerket.

Ny beräkning av vissa inkomstitlar

I propositionen nr 150 har föreslagits ny beräkning av vissa inkomstitlar. Härav inhämtas bl. a. följande.

I skrivelse den 1 april 1963 har *riksrevisionsverket* jämlikt gällande instruktion avlämnat förslag till förnyad beräkning av statsverkets inkomster under de större inkomstitlarna för budgetåret 1963/64. Vid beräkningens verkställande har ämbetsverket liksom under tidigare år från vederbörande myndigheter införskaffat nya uppgifter rörande de större inkomstitlarna ävensom beträffande vissa speciellt konjunkturkänsliga inkomstitlar. Beträffande de olika inkomstitlarna har riksrevisionsverket i huvudsak anfört följande.

Skatt å inkomst och förmögenhet m. m. Över denna titel redovisas utöver uppbörderna av de statsskatter, som slutgiltigt skall redovisas på titeln, även kommunalutskylder samt vissa skatter, avgifter och bidrag som uppbares i samband med den allmänna skatteuppbörderna. I statsverkspropositionen uppfördes de behållna inkomsterna på titeln i överensstämmelse med riksrevisionsverkets förslag med 8 200 miljoner kronor.

Vid de förnyade beräkningar av inkomstskattetiteln, som nu verkställts har riksrevisionsverket funnit det lämpligt att samtidigt bedöma såväl utfallet för innevarande budgetår som beräkningen av titeln för nästkommande budgetår. Dessa beräkningar sammanfattas i följande sammanställning, varvid riksrevisionsverkets beräkningar i december 1962 medtagits som jämförelse (miljoner kronor):

	1962/63		1963/64	
	decemberberäkning	ny beräkning	decemberberäkning	ny beräkning
<i>Inkomster</i>				
Preliminärskatt inklusive fyllnadsbetalningar	15 580	15 520	16 610	16 470
Kvarstående skatt	1 080	1 050	910	910
Yrkesskadeförsäkringsavgifter, bidrag till sjukförsäkringen och byggnadsforskningsavgifter från större arbetsgivare	480	470	600	550
Tillkommande skatt, sjömansskatt, restantier m. m.	400	400	400	400
Summa inkomster	17 540	17 440	18 520	18 330

	1962/63		1963/64	
	decemberberäkning	ny beräkning	decemberberäkning	ny beräkning
<i>Utgifter</i>				
Kommunalskattemedel	6 350	6 350	7 330	7 330
Överskjutande skatt	1 130	1 125	1 300	1 300
Övriga restitutioner	50	50	50	50
Yrkesskadeförsäkringsavgifter, bidrag till sjukförsäkringen och byggnadsforskningsavgifter från större arbetsgivare	480	470	600	550
Förskott till allmänna försäkringskassorna m. m.	740	770	830	880
Utbetalningar till allmänna pensionsfonden	140	140	180	180
Omföringar	30	30	30	30
Summa utgifter	8 920	8 935	10 320	10 320
Inkomster utöver utgifter.....	8 620	8 505	8 200	8 010

Beträffande innebörden av de olika posterna hänvisas till riksrevisionsverkets decemberberäkning. Såsom framgår av sammanställningen har riksrevisionsverket nu räknat med lägre preliminärskatter och med större förskott m. m. till de allmänna försäkringskassorna än i decemberberäkningen. Nedräkningen av preliminärskatteinflödet hänför sig till den preliminära B-skatten och fyllnadsbetalningarna, medan en viss ökning jämfört med decemberberäkningen förutses för den preliminära A-skatten. Orsakerna till avvikelserna kommer att beröras i det följande.

För beräkningen av den preliminära A-skattens storlek kunde riksrevisionsverket i december utnyttja uppgifter till och med uppbördsterminen i september 1962. Nu tillgängliga uppgifter för uppbördsterminerna i november 1962 och januari 1963 utvisar sammanlagt ett ca 70 miljoner kronor större belopp, än vad riksrevisionsverket antog i sin decemberberäkning. Huvuddelen av denna ökning faller på januariterminen. De preliminära uppgifter, som föreligger för uppbördsterminen i mars 1963, motsäger icke riksrevisionsverkets beräkning i december. Genom sin karaktär av egentlig källskatt kommer den fortsatta uppbörden av preliminär A-skatt att bli beroende av lönesummans utveckling. Som utgångspunkt för bedömning av lönesummans utveckling under 1963 räknade riksrevisionsverket i december med en ökning av de anställdas inkomster under 1962 med ca 10 procent. Den ökade uppbörden av preliminär A-skatt under november- och januariterminerna och vissa nu tillgängliga uppgifter om lönesummans utveckling har föranlett riksrevisionsverket att nu räkna med en ökning av de anställdas inkomster om 10,5 procent under 1962. Vid bedömningen av den fortsatta utvecklingen av lönesumman under 1963 framhöll riksrevisionsverket i december, att man i första hand hade att taga hänsyn till dels de avtalsmässiga löneökningarna och dels att lönenivån till följd av löneglidning under 1962 vid ingången av 1963 översteg den för 1962 genomsnittliga. Vid den

samhällsekonomiska utveckling, som förutsattes i riksrevisionsverkets decemberberäkning, föreföll en viss fortsatt löneglidning, ehuru mindre än tidigare, sannolik. Dessutom ansågs någon ökning av antalet anställda under 1963 kunna väntas. Riksrevisionsverket räknade i december med att de nu nämnda faktorerna skulle innebära en ökning av lönesumman med ca 7 procent. Den ökning av lönesumman, som därutöver skulle uppkomma genom förmånen av grupplivförsäkring, förutsatte riksrevisionsverket i stort sett skulle komma att motsvaras av ökade avdrag för försäkringspremier och sålunda ej föranleda någon nämnvärd ökning av de beskattningsbara inkomsterna. Sedermera har riksdagen beslutat, att förmånen av grupplivförsäkring ej skall utgöra skattepliktig inkomst för arbetstagaren. Riksrevisionsverket har liksom i december räknat med en 7-procentig ökning av lönesumman under 1963, vilket med hänsyn bl. a. till den nu högre utgångsnivån innebär en viss uppräknig av den inflytande preliminära A-skatten.

Inkomstutvecklingen under de första månaderna 1964 kan ännu ej överblickas. Liksom tidigare har riksrevisionsverket därför schablonmässigt räknat med en stegring av lönesumman med 4 procent under 1964.

Preliminär B-skatt erlägges i huvudsak av fysiska personer med inkomst av andra förvärvskällor än tjänst samt av bolag och andra skattskyldiga uppförda i B- och C-längd. De under uppbördsterminerna i november 1962 och januari 1963 influtna beloppen överensstämmer nära med vad riksrevisionsverket beräknade i december. Preliminär B-skatt för uppbördsåret 1963—64 har normalt debiterats med det belopp som påfördes som slutlig skatt vid 1962 års taxering. De skattskyldiga, som erlägger preliminär B-skatt, har emellertid möjlighet att på grundval av preliminära självdeklARATIONER begära jämkningar av den preliminära B-skatten.

Beträffande fysiska personer som erlägger preliminär B-skatt har riksrevisionsverket nu liksom i decemberberäkningen antagit, att de deklarerade inkomsterna vid 1963 års taxering skall uppgå till i stort sett samma belopp som vid 1962 års. Någon anledning finnes därför ej att nu antaga någon annan jämkningsfrekvens, än vad riksrevisionsverket räknade med i december i fråga om fysiska personer.

Även för bolagen räknade riksrevisionsverket i december med i stort sett oförändrade taxerade inkomster mellan 1962 och 1963 års taxeringar. Riksrevisionsverket har liksom föregående år i form av en enkät till ett antal större bolag, vilka svarar för ungefär tre fjärdedelar av samtliga bolags taxerade inkomster, under mars månad inhämtat uppgifter om dessa bolags till statlig inkomstskatt beräknade taxerade inkomster vid 1963 års taxering. Enligt enkäten skulle bolagens till statlig inkomstskatt taxerade inkomster komma att minska med 10 procent mellan 1962 och 1963 års taxeringar. Riksrevisionsverket har förutsatt, att denna minskning kommer att resultera i såväl en större jämkningsfrekvens som i ett mindre utrymme för fyllnadsbetalningar än enligt decemberberäkningen. I anslutning härtill har revisionsverket räknat med ett lägre inflöde av preliminär B-skatt under uppbördsåret 1963—64 och 100 miljoner kronor mindre fyllnadsbetalningar våren 1963 än enligt decemberberäkningen.

Det nu förutsedda lägre taxeringsutfallet för bolagen föranleder även en nedräkning av den preliminära B-skatten för uppbördsåret 1964—65 och av fyllnadsbetalningarna våren 1964, eftersom riksrevisionsverket liksom i december räknat med att bolagens taxerade inkomster vid 1964 års taxering skall uppgå till i stort sett samma belopp som vid 1963 års. Nedräkningen som för fyllnadsbetalningarnas del utgör 100 miljoner kronor innebär, att fyllnadsbetalningarna under våren 1964 nu uppskattas till 700 miljoner kronor.

I skrivelse till riksrevisionsverket den 18 mars 1963 har riksförsäkringsverket redovisat nya beräkningar av transaktioner hänförliga till inkomstskattetiteln avseende sjuk- och tilläggs pensionsförsäkringarna m. m. De nya beräkningarna innebär, att de större arbetsgivarnas bidrag till sjukförsäkringen m. m. jämfört med decemberberäkningen beräknats till något lägre belopp, medan utbetalningarna av förskott till de allmänna försäkringskassorna m. m. beräknats till högre belopp för såväl 1962/63 som för 1963/64. Återföringarna från sjukförsäkringsfonden under budgetåret 1963/64 har nu beräknats till 15 miljoner kronor.

Övriga poster vid framräkningen av den behållna inkomsten på titeln skatt å inkomst och förmögenhet m. m. utvisar inga eller endast obetydliga förändringar jämfört med decemberberäkningen.

De avsättningar till och återföringar från budgetutjämningsfonden av kommunalskattemedel, som enligt de nu framlagda beräkningarna bör verkställas under budgetåren 1962/63 och 1963/64, framgår av nedanstående tablå, i vilken som jämförelse medtagits motsvarande belopp vid riksrevisionsverkets decemberberäkning (miljoner kronor):

	1962/63		1963/64	
	decemberberäkning	ny beräkning	decemberberäkning	ny beräkning
Avsättning	1 200	1 200	800	800
Återföring	775	775	1 050	1 075
Nettoavsättning	425	425	—	—
Nettoåterföring	—	—	250	275

Med starkt understrykande av de osäkerhetsmoment, som även vid denna tidpunkt föreligger vid beräkningen, uppskattar riksrevisionsverket de behållna inkomsterna på titeln skatt å inkomst och förmögenhet m. m. för budgetåret 1962/63 till 8 500 miljoner kronor och förordar, att titeln i riksstaten för budgetåret 1963/64 uppföres med 8 000 miljoner kronor, vilket är 200 miljoner kronor mindre än i statsverkspropositionen.

Arvsskatt och gåvoskatt. I statsverkspropositionen är denna inkomsttitel uppförd med 120 miljoner kronor. I skrivelse till riksrevisionsverket den 18 mars 1963 förordar generalpoststyrelsen, att ifrågasvarande inkomster uppföres med 130 miljoner kronor i riksstaten. Vid beräkningen har styrelsen bland annat tagit hänsyn till den inverkan, som ett osedvanligt stort inkomst-

belopp kan få på inkomstinflödet. Riksrevisionsverket föreslår, att titeln arvsskatt och gåvoskatt i riksstaten uppföres med 130 miljoner kronor, vilket är 10 miljoner kronor mer än i statsverkspropositionen.

Lotterivinstskatt. Denna titel är i statsverkspropositionen uppförd med 87 miljoner kronor. I sin förutnämnda skrivelse har generalpoststyrelsen beräknat inkomsterna på titeln till oförändrat belopp. Riksrevisionsverket föreslår i enlighet härmed, att titeln lotterivinstskatt i riksstaten uppföres med oförändrat 87 miljoner kronor.

Omsättnings- och expeditiönsstämplor m. m. Inkomsterna under denna titel uppfördes i statsverkspropositionen med 126 miljoner kronor. I sin förenämnda skrivelse förordar generalpoststyrelsen, att inkomsterna på titeln uppföres med oförändrat belopp. Riksrevisionsverket, som beräknar inkomsterna på titeln för innevarande budgetår till 130 miljoner kronor, förordar, att titeln omsättnings- och expeditiönsstämplor m. m. i riksstaten för budgetåret 1963/64 uppföres med 132 miljoner kronor, vilket är 6 miljoner kronor mer än i statsverkspropositionen.

Fordonsskatt. Denna titel är i statsverkspropositionen upptagen med 505 miljoner kronor. Enligt från överståthållarämbetet och länsstyrelserna inhämtade uppgifter uppgick den debiterade fordonsskatten vid den ordinarie uppbördsstämman i februari—mars 1963 till 450,3 miljoner kronor, vilket är 33,3 miljoner kronor mer än det föregående år debiterade beloppet. Genom bestämmelserna om anstånd i vissa fall med att erlägga automobilskatt i kungörelsen den 15 augusti 1962 (nr 499) kan ett belopp av ca 30 miljoner kronor hänförligt till budgetåret 1962/63 beräknas inflyta först under budgetåret 1963/64. Å andra sidan inlevererades på grund av motsvarande anståndsbestämmelser drygt 26 miljoner kronor avseende debiteringen i februari 1962 först under innevarande budgetår. Med ledning av de anförda uppgifterna har riksrevisionsverket beräknat inkomsterna på titeln till 480 miljoner kronor för budgetåret 1962/63, vilket är 5 miljoner kronor mer än i decemberberäkningen. Enligt uppgifter från överståthållarämbetet och länsstyrelserna uppgick vid utgången av år 1962 antalet registrerade personbilar till ca 1 424 000 och antalet registrerade lastbilar till ca 124 000 stycken, vilket var ca 120 000 respektive ca 1 000 stycken fler än vid utgången av år 1961. Beträffande beräkningen för nästkommande budgetår finner sig riksrevisionsverket kunna utgå från en ökning av fordonsbeståndet av i stort sett samma storlek som under innevarande budgetår. Riksrevisionsverket föreslår, att titeln fordonsskatt i riksstaten uppföres med 520 miljoner kronor, vilket är 15 miljoner kronor mer än i statsverkspropositionen.

Bensin- och brännoljeskatt. Denna titel är i statsverkspropositionen upptagen med 1 160 miljoner kronor. Med ledning av från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, kontrollstyrelsen och jordbruksnämnden erhållna uppgifter

förordar riksrevisionsverket, att titeln i riksstaten för budgetåret 1963/64 uppföres med 1 200 miljoner kronor, vilket är 40 miljoner kronor mer än i statsverkspropositionen.

Trafikomläggningsskatt. I proposition den 15 februari 1963 (nr 59) föreslås införandet av en trafikomläggningsskatt, varmed kostnaderna för övergången till högertrafik skall bestridas. Trafikomläggningsskatten skall enligt propositionen utgå under vart och ett av budgetåren 1963/64—1966/67. Skatten skall erläggas för registrerade motorfordon, däremot inte för mopeder eller traktorer. De årliga skattebeloppen föreslås bli 20 kronor för motorcykel, 40 kronor för mindre personbil, 75 kronor för medelstor personbil samt 100 kronor för större personbil, lastbil och buss. Uppbörd av skatten avses ske i samband med den ordinarie bilskatteuppbörden. Trafikomläggningsskatten bör enligt propositionen redovisas på en särskild inkomsttitel under automobilskattemedlen, och beräknas inbringa 90 miljoner kronor för budgetåret 1963/64. Riksrevisionsverket förordar, under förutsättning av bifall till ifrågakarande proposition, att i riksstaten under automobilskattemedlen uppföres en ny inkomsttitel benämnd trafikomläggningsskatt med 90 miljoner kronor.

Tullmedel. I statsverkspropositionen är denna titel uppförd med 925 miljoner kronor. I skrivelse till riksrevisionsverket den 15 mars 1963 har generaltullstyrelsen uppskattat nettouppbördens av tullmedel till 900 miljoner kronor under budgetåret 1963/64. Enligt styrelsens beräkning, vilken företagits med beaktande av den i den preliminära nationalbudgeten gjorda prognosen över importutvecklingen samt med ledning av eljest tillgängliga uppgifter om importutveckling och tulluppbördens storlek, torde bruttouppbördens av tullmedel för budgetåret 1963/64 uppgå till högst 1 010 miljoner kronor. Därvid har hänsyn i möjligaste mån tagits till EFTA-konventionens tullsänkingsprogram. För restitutioner har styrelsen beräknat ett belopp av 110 miljoner kronor. Riksrevisionsverket, som för innevarande budgetår beräknar tullmedlen till 860 miljoner kronor, förordar, att titeln tullmedel i riksstaten uppföres med 900 miljoner kronor, vilket är 25 miljoner kronor mindre än i statsverkspropositionen.

Allmän varuskatt. Denna titel uppfördes i statsverkspropositionen med 2 800 miljoner kronor. För innevarande budgetår beräknar riksrevisionsverket inkomsterna på ifrågakarande titel till 2 850 miljoner kronor, vilket är 150 miljoner kronor mer än i decemberberäkningen. Med hänvisning till de allmänna förutsättningar angående den fortsatta ekonomiska utvecklingen, som riksrevisionsverket lagt till grund för sin beräkning, förordar ämbetsverket att inkomsterna på titeln allmän varuskatt i riksstaten för budgetåret 1963/64 uppföres med 3 000 miljoner kronor, vilket är 200 miljoner kronor mer än i statsverkspropositionen.

Särskilda varuskatter. Denna inkomstitel uppfördes i statsverkspropositionen med 415 miljoner kronor. Kontrollstyrelsen har vid förnyad beräkning uppskattat intäkterna vid oförändrade skattesatser till samma belopp, som styrelsen angav vid beräkningen till statsverkspropositionen. I propositionen den 8 mars 1963 (nr 87) föreslås, att särskild varuskatt ej skall utgå på glass från och med den 1 juli 1963. Enligt kontrollstyrelsens i propositionen återgivna uppgifter har intäkterna av skatterna på glass under åren 1960—62 genomsnittligt uppgått till ca 16 miljoner kronor per år. Under förutsättning av bifall till ifrågakvarande proposition förordar riksrevisionsverket, att titeln särskilda varuskatter i riksstaten uppföres med 400 miljoner kronor, vilket är 15 miljoner kronor mindre än i statsverkspropositionen.

Omsättningsskatt å motorfordon. Denna titel är i statsverkspropositionen upptagen med 230 miljoner kronor. För innevarande budgetår beräknar riksrevisionsverket nu inkomsterna på titeln till 240 miljoner kronor, vilket är 20 miljoner kronor mer än i decemberberäkningen. Riksrevisionsverket förordar, att titeln omsättningsskatt å motorfordon i riksstaten uppföres med 250 miljoner kronor, vilket är 20 miljoner kronor mer än i statsverkspropositionen.

Tobaksskatt. Denna titel uppfördes i statsverkspropositionen med 1 035 miljoner kronor. I sin förnyade beräkning har kontrollstyrelsen uppskattat inkomsterna på titeln till 1 020 miljoner kronor. Riksrevisionsverket förordar, att titeln tobaksskatt i riksstaten uppföres med oförändrat 1 035 miljoner kronor.

Rusdrycksförsäljningsmedel av partihandelsbolag och rusdrycksförsäljningsmedel av detaljhandelsbolag uppfördes i statsverkspropositionen med 20 respektive 35 miljoner kronor. I anslutning till kontrollstyrelsens förnyade beräkning förordar riksrevisionsverket, att titeln rusdrycksförsäljningsmedel av partihandelsbolag i riksstaten uppföres med 15 miljoner kronor, vilket är 5 miljoner kronor mindre än i statsverkspropositionen, och att titeln rusdrycksförsäljningsmedel av detaljhandelsbolag i riksstaten uppföres med 27 miljoner kronor, vilket är 8 miljoner kronor mindre än i statsverkspropositionen.

Skatt å sprit. Utfallet av denna titel för innevarande budgetår beräknades av riksrevisionsverket i december till 1 275 miljoner kronor. Vid den nu företagna utfallsberäkningen har riksrevisionsverket uppskattat inkomsterna till 1 200 miljoner kronor, varvid endast beaktats det skattebortfall som hittills kan beräknas ha uppstått genom arbetskonflikten vid vin- och spritcentralen.

Inkomsterna under titeln uppfördes i statsverkspropositionen med 1 325 miljoner kronor för budgetåret 1963/64. I sin förnyade beräkning uppskat-

tar kontrollstyrelsen, vid oförändrade skattesatser, inkomsterna på titeln till oförändrat 1 325 miljoner kronor. I proposition den 8 mars 1963 (nr 90) föreslås en höjning av skatterna på spritdrycker. De förordade skattehöjningarna på spritdrycker medför en prisökning om ca 15 procent på de vanligaste spritsorterna och beräknas ge 60 miljoner kronor i ökade skatteintäkter per år. I propositionen föreslås vidare, att utskänkningskatten avskaffas, vilket beräknas medföra ett inkomstbortfall för statsverket om ca 17 miljoner kronor per år. Under förutsättning av bifall till ifrågavarande proposition förordar riksrevisionsverket, att titeln skatt å sprit i riksstaten uppföres med 1 400 miljoner kronor, vilket är 75 miljoner kronor mer än i statsverkspropositionen.

Skatt å vin. Denna titel uppfördes i statsverkspropositionen med 120 miljoner kronor. Vid förnyad beräkning har kontrollstyrelsen vid oförändrade skattesatser uppskattat inkomsterna till 117 miljoner kronor, vilket är samma belopp som styrelsen angav till decemberberäkningen. I den förenämnda propositionen den 8 mars 1963 (nr 90) föreslås viss skattehöjning för vin innebärande prishöjningar varierande mellan 5 och 15 procent. Enligt propositionen torde dessa höjningar inte nämnvärt påverka intäkterna för ifrågavarande titel. Riksrevisionsverket förordar, att titeln skatt å vin i riksstaten uppföres med oförändrat 120 miljoner kronor.

Skatt å malt- och läskedrycker. Inkomsterna under denna titel uppfördes i statsverkspropositionen med 185 miljoner kronor. Kontrollstyrelsen har i sin förnyade beräkning angivit inkomsterna till 180 miljoner kronor, vilket är 5 miljoner kronor mer än vad styrelsen räknade med till decemberberäkningen. Riksrevisionsverket förordar, att titeln skatt å malt- och läskedrycker i riksstaten uppföres med oförändrat 185 miljoner kronor.

Statlig nöjesskatt. Denna titel är i statsverkspropositionen uppförd med 25 miljoner kronor. I proposition den 8 mars 1963 (nr 101) föreslås att förordningen den 21 december 1945 (nr 823) om nöjesskatt skall upphävas från och med den 1 juli 1963. Under förutsättning av bifall till ifrågavarande proposition förordar riksrevisionsverket att någon inkomsttitel för statlig nöjesskatt icke uppföres i riksstaten för budgetåret 1963/64, vilket innebär en minskning med 25 miljoner kronor jämfört med statsverkspropositionen.

Energiskatt. Denna titel uppfördes i statsverkspropositionen med 640 miljoner kronor. I sin förnyade beräkning har kontrollstyrelsen räknat upp inkomsterna för nästkommande budgetår med 5 miljoner kronor, varvid enligt under hand inhämtade uppgifter en viss minskning för skatten på elektrisk kraft till följd av sänkta eltaxor mer än uppväges av förutsedda större inkomster av energiskatt på bensin och andra bränslen. Riksrevisionsverket förordar att titeln energiskatt i riksstaten uppföres med 650 miljoner kronor, vilket är 10 miljoner kronor mer än i statsverkspropositionen.

Totalisatormedlen uppfördes i statsverkspropositionen med 63 miljoner kronor. Riksrevisionsverket, som för innevarande budgetår beräknar utfallet på titeln till 64 miljoner kronor, förordar, att titeln totalisatormedel i riksstaten uppföres med 67 miljoner kronor, vilket är 4 miljoner kronor mer än i statsverkspropositionen.

Tipsmedel. Denna inkomsttitel är i statsverkspropositionen uppförd med 105 miljoner kronor. Riksrevisionsverket föreslår, att titeln i riksstaten uppföres med oförändrat 105 miljoner kronor.

Lotterimedlen upptogs i statsverkspropositionen med 118 miljoner kronor. I skrivelse till riksrevisionsverket den 26 februari 1963 har Svenska Penninglotteriet Aktiebolag beräknat inkomsterna till 119,2 miljoner kronor. Riksrevisionsverket förordar, att titeln lotterimedel i riksstaten uppföres med 120 miljoner kronor, vilket är 2 miljoner kronor mer än i statsverkspropositionen.

Postverket. Denna titel uppfördes i statsverkspropositionen med 15 miljoner kronor. Generalpoststyrelsen hade i sin beräkning till statsverkspropositionen uppskattat inkomsterna på titeln till 14 miljoner kronor. I förnyad beräkning den 16 mars 1963 har generalpoststyrelsen beräknat inkomsterna på titeln till 7 miljoner kronor. Det nu förutsedda försämrade resultatet hänför sig bland annat till ökade kostnader för pensioner m. m. och till en icke tidigare förutsedd ökning av kostnaderna för förhyrda lokaler. Generalpoststyrelsens beräkning av driftkostnaderna för nästkommande budgetår har verkställts under antagande, att statstjänstemännens löner m. m. kommer att utgå efter oförändrade grunder under hela budgetåret.

Generalpoststyrelsen meddelar i sin skrivelse, att kostnaderna för ett genomförande av de nya semester- och sjuklönebestämmelser, varom överenskommelse träffats mellan civildepartementet och personalorganisationerna, torde komma att minska överskottet för nästkommande budgetår till en eller annan miljon kronor. Då postverkets överskott härigenom icke skulle bli större än att det faller inom beräkningens felmarginaler, förordar riksrevisionsverket, att titeln postverket i riksstaten uppföres med ett formellt belopp av 1 miljon kronor, vilket innebär en minskning i förhållande till statsverkspropositionen med 14 miljoner kronor.

Departementschefens beräkning av de särskilda inkomstitlarna m. m.

I denna del anför departementschefen i kompletteringspropositionen bl. a. följande.

Jag ansluter mig till riksrevisionsverkets förslag till förändringar i den beräkning av vissa inkomstitlar för nästkommande budgetår som redovisades i statsverkspropositionen med de ändringar och kompletteringar jag i det följande kommer att ange.

Som en konsekvens av förslaget i propositionerna nr 58 och 59 till årets riksdag om en särskild beskattning av bilismen för att finansiera kostnaderna av övergången till högertrafik i Sverige bör en särskild inkomstitel benämnd *trafikomläggningsskatt* uppföras under automobilskattemedlen. Liksom i förenämnda propositioner beräknas inkomsterna på ifrågavarande inkomstitel under nästa budgetår till omkring 90 milj. kr.

I propositionerna nr 87 och 101 till innevarande års riksdag har föreslagits att den särskilda varuskatten å glass samt nöjesskatten skall avskaffas. I enlighet med den av innevarande års riksdag redan bifallna propositionen nr 90 höjes skatterna på spritdrycker och vin samt avskaffas utskänkningsskatten. De i nu nämnda propositioner föreslagna förändringarna har jag beräknat inte skall leda till någon nettoförändring av statsverkets inkomster. I statsverkspropositionen uppfördes titeln *skatt å sprit* med 1 325 milj. kr. Nettoökningen av inkomsterna under titeln på grund av den höjda skatten på spritdrycker och det samtidiga borttagandet av utskänkningsskatten beräknar jag till 43 milj. kr.

Med hänvisning härtill samt med hänsyn till att en till följd av arbetskonflikten vid AB Vin- & Spritcentralen uppdämd efterfrågan i viss utsträckning kan förväntas bli tillgodosedd först under budgetåret 1963/64, förordar jag, att inkomsterna under titeln *skatt å sprit* för nästa budgetår uppföres med 1 400 milj. kr.

I det föregående har jag meddelat min avsikt att senare föreslå avveckling av nu utgående *skatt å kaffe*. Med anledning härav förordar jag att densamma upptages med avrundat 10 milj. kr.

I propositionen nr 85 har behandlats organisationen av den automatiska databehandlingen inom statsförvaltningen. Vid bifall till de i nämnda proposition framförda förslagen förordar jag i likhet med riksrevisionsverket att rubriken för inkomstiteln *Inkomster vid matematikmaskinnämnden* ändras till *Inkomster av datamaskindrift vid statskontoret*.

Såsom hemställts i statsverkspropositionen i januari bör i enlighet med gällande grunder för budgetåret 1963/64 avsättning ske till budgetutjämningsfonden av kommunalskattemedel. De avsatta medlen bör särredovisas på fonden. Å andra sidan bör enligt samma grunder återföring ske av tidigare avsatta belopp. I enlighet med riksrevisionsverkets förslag kan dessa avsättningar och återföringar nu beräknas resultera i en nettoåterföring av 275 milj. kr.

Beträffande budgetläget framhåller departementschefen i kompletteringspropositionen bl. a. följande.

För att ge en bild av totalbudgetens utveckling 1962/63—1963/64 och de förändringar som inträtt sedan statsverkspropositionen framlades, har totalbudgetens huvudkomponenter sammanfattats i följande tabell.

Totalbudgeten 1962/63—1963/64

Milj. kr.

	1	2	3	4	5	6	7
	1962/63			1963/64			Förändr. 1962/63— 1963/64 (5—2)
	Stv- prop. 1963	Ny beräk- ning	För- ändr. (2—1)	Stv- prop. 1963	Ny beräk- ning	För- ändr. (5—4)	
Driftbudgetens in- komster	19 774	19 702	— 72	19 823	20 034	+211	+ 332
Driftbudgetens utgif- ter (inkl. reserva- tionsmedelsföränd- ring)	18 592	18 746	+154	19 728	19 830	+102	+1 084
Överskott (+), un- derskott (—)	+ 1 182	+ 956	— 226	+ 95	+ 204	+ 109	— 752
Medelsbehov på ka- pitalbudgeten	1 518	1 031	— 487	1 113	1 255	+142	+ 224
Ökad (—), minskad (+) disposition av rörliga krediter ..	— 50	— 75	— 25	—	—	—	+ 75
Totalbudgetens saldo	— 386	— 150	+ 236	— 1 018	— 1 051	— 33	— 901

Som framgår av tabellen beräknas nu totalbudgetens underskott för innevarande budgetår nedgå från det i årets statsverksproposition beräknade underskottet på ca 400 milj. kr. till ett underskott på 150 milj. kr. För budgetåret 1963/64 förutses endast en mindre förändring på ca 30 milj. kr. i det tidigare beräknade totalunderskottet på drygt 1 000 milj. kr. Vad beträffar utvecklingen från 1962/63 till 1963/64 innebär de nya beräkningarna, att totalbudgetens saldo kommer att förskjutas i negativ riktning med ca 900 milj. kr.

Jag övergår härefter till en mera detaljerad redogörelse för utvecklingen under innevarande och nästa budgetår. Jag kommer därvid att först uppehålla mig vid statsinkomsternas utveckling under de båda åren och sedan lämna en redogörelse för utgifternas förändring. En mera ingående beskrivning av såväl inkomsternas som utgifternas utveckling lämnas därjämte i senare avsnitt.

I statsverkspropositionen beräknade jag *statsinkomsterna under budgetåren 1962/63 och 1963/64* till 19 774 milj. kr. respektive 19 823 milj. kr. Riksrevisionsverket har i sin skrivelse med beräkning rörande budgetut-fallet för 1962/63 (Bihang A) upptagit inkomsterna på driftbudgeten till 19 802 milj. kr. och i sin förnyade beräkning av statsinkomsterna för budgetåret 1963/64 (bihang B) upptagit dem till 20 053 milj. kr. Jag har emellertid företagit vissa justeringar i dessa beräkningar och upptager nu statsinkomsterna för budgetåret 1962/63 till 19 702 milj. kr. och för budgetåret 1963/64 till 20 034 milj. kr.

Beräkningarna innebär, att de totala statsinkomsterna 1962/63 skulle överstiga inkomsterna 1961/62 med 1,7 miljarder kr., medan ökningen

1963/64 skulle stanna vid drygt 300 milj. kr. Denna utveckling överensslämmer väl med vad som förutsågs i statsverkspropositionen. I jämförelse med de däri upptagna beloppen innebär de nya beräkningarna, att statsinkomsterna minskar med 72 milj. kr. under innevarande budgetår och ökar med 211 milj. kr. under nästa budgetår. Dessa förändringar utgör emellertid saldobelopp av icke oväsentliga förskjutningar mellan vad som beräknas inflyta under skilda inkomstitlar.

För inkomstskattetiteln beräknar riksrevisionsverket, att inkomsterna sjunker med 100 respektive 200 milj. kr. under vardera budgetåret i jämförelse med de belopp som redovisades i statsverkspropositionen. Minskningen är huvudsakligen hänförlig till en nu beräknad nedgång i aktiebolagens till statlig inkomstskatt taxerade inkomster samt en ökning av förskottsutbetalningarna till de allmänna försäkringskassorna m. m. under såväl 1962/63 som 1963/64. I decemberberäkningen räknade riksrevisionsverket med i stort sett oförändrade inkomster för aktiebolagen mellan 1962 och 1963 års taxeringar. Nu föreliggande uppgifter tyder på en minskning av dessa inkomster med 10 procent, vilket får till resultat ett lägre inflöde av preliminär B-skatt under uppbördsåret 1963—64 ävensom mindre fyllnadsinbetalningar våren 1963. Då bolagens taxerade inkomster vid 1964 års taxering förutses uppgå till i stort sett samma belopp som 1963, förleder detta även nedräkningar av motsvarande inbetalningar under uppbördsåret 1964—65.

Utgångspunkten för den i statsverkspropositionen redovisade beräkningen av den preliminära A-skattens utveckling under år 1963 var att de anställdas inkomster under 1962 skulle ha ökat med ca 10 procent. Enligt nu tillgängliga uppgifter har denna uppskattning uppjusterats något och beräknas till 10,5 procent. Den högre utgångsnivå som detta innebär för 1963 medför en viss uppräknings av den inflytande preliminärskatten, även om den nya uppskattningen liksom statsverkspropositionens inkomstberäkning bygger på en stegring av den totala lönesumman med 7 procent under 1963 och en schablonmässig uppräknings av lönesumman med 4 procent under 1964. Beträffande fysiska personers inkomster av andra förvärvskällor än tjänst finner ämbetsverket nu ingen anledning att frånga decemberberäkningen, vilket innebär en oförändrad nivå under innevarande år och en stegring med 4 procent under nästa år i anslutning till schablonantagandet beträffande löneinkomsternas stegring. Även för aktiebolagen har detta antagande bibehållits beträffande 1964.

Den största ökningen i jämförelse med i statsverkspropositionen angivna inkomstsiffror hänför sig till allmänna varuskatten som nu uppföres med 2 850 milj. kr. budgetåret 1962/63 och 3 000 milj. kr. budgetåret 1963/64, vilket innebär 150 respektive 200 milj. kr. högre belopp än tidigare. Riksrevisionsverket har vid sin beräkning av inkomsterna under denna titel utgått ifrån senast kända utfall och vidare erfarenhetsmässigt kalkylerat med en ökning av försäljningen under maj månad.

Riksrevisionsverket har för innevarande budgetår räknat med ett visst

inkomstbortfall under titeln Skatt å sprit till följd av arbetskonflikten vid AB Vin- & Spritcentralen. Enligt under hand inhämtade upplysningar synes skäl nu föreligga att räkna med ett större inkomstbortfall, och jag beräknar därför inkomsterna under titeln för budgetåret 1962/63 till 1 100 milj. kr. Jag vill påpeka att storleken av skattebortfallet sammanhänger med uppördstekniska förhållanden såtillvida att skatten inbetalas viss tid efter det varan levererats från AB Vin- & Spritcentralen till systembolaget och således inte följer den löpande detaljförsäljningen.

Vad beträffar övriga mera väsentliga förändringar på inkomstsidan må erinras om att i propositionen angående övergång till högertrafik har föreslagits, att kostnaderna för denna reform skall bäras av bilismen genom uttagande av en trafikomläggningsskatt å registrerade motorfordon. Inkomsterna budgetåret 1963/64 under denna nya titel har jag beräknat till 90 milj. kr.

Med hänvisning till vad jag i det föregående anfört beträffande förslag att slopa kaffeskatten nedräknar jag denna titel med 19 milj. kr. för nästa budgetår.

Förändringarna å olika inkomstitlar budgetåren 1962/63 och 1963/64 i förhållande till vad som angivits i statsverkspropositionen framgår sammanfattningsvis av särskild uppställning, i vilken även medtagits utfallet för budgetåret 1961/62.

Jag vill i likhet med riksrevisionsverket i detta sammanhang starkt understryka den osäkerhet som inkomstberäkningarna, framför allt i vad avser inkomstskattetiteln, även vid denna tidpunkt är behäftade med.

I likhet med vad som angivits i statsverkspropositionen upptages nu en nettoavsättning av kommunalskattemedel till budgetutjämningsfonden av 425 milj. kr. under budgetåret 1962/63. Den för nästa budgetår beräknade nettoåterföringen från budgetutjämningsfonden av dylika medel beräknas nu öka med 25 milj. kr. till 275 milj. kr.

Jag övergår härefter till att behandla *statsutgifterna under budgetåren 1962/63 och 1963/64*. I statsverkspropositionen beräknades driftbudgetens utgifter 1962/63 till 18 592 milj. kr. I detta belopp ingick utgifter å tilläggsstat uppgående till sammanlagt 289 milj. kr. samt en beräknad reservationsmedelsförbrukning om 100 milj. kr. Det finns nu skäl att något revidera beräkningen och i stället räkna med att driftbudgetens utgifter kommer att uppgå till 18 746 milj. kr., vilket innebär en ökning från budgetåret 1961/62 med inmot 2,8 miljarder kr. De beloppsmässigt viktigaste förklaringarna till förändringen i förhållande till den tidigare beräkningen är att ytterligare anslag å tilläggsstat äskats utöver de i propositionen nr 2 upptagna anslagen samt att medelsförbrukningen på förslagsanslag nu kan överblickas bättre än tidigare. Vidare finns nu skäl till ett ändrat antagande om reservationsmedelsförbrukningen.

Vad beträffar utgifterna å tilläggsstat II har, utöver de i propositionen nr 2 till årets riksdag upptagna anslagen, genom äskanden å tilläggsstat till-

Statsinkomsternas utveckling 1961/62—1963/64

Milj. kr.

	1	2	3	4	5	6	7	8
	1961/ 62	1962/63			1963/64			Förändr. 1962/63— 1963/64 ny beräkn. (6—3)
	Utfall	Stv- prop. 1963	Ny beräk- ning	För- ändr. (3—2)	Stv- prop. 1963	Ny beräk- ning	För- ändr. (6—5)	
Inkomstskattetiteln..	8 277	8 600	8 500	-100	8 200	8 000	-200	-500
Fordonskatt	443	480	480	—	505	520	+ 15	+ 40
Trafikomläggnings- skatt	—	—	—	—	—	90	+ 90	+ 90
Bensin- och bränn- oljeskatt.....	784	1 100	1 120	+ 20	1 160	1 200	+ 40	+ 80
Tullmedel	856	900	860	- 40	925	900	- 25	+ 40
Allmän varuskatt ..	1 941	2 700	2 850	+150	2 800	3 000	+200	+150
Särskilda varuskatter	367	395	400	+ 5	415	400	- 15	—
Omsättningsskatt å motorfordon	210	220	240	+ 20	230	250	+ 20	+ 10
Skatt å kaffe	28	28	29	+ 1	29	10	- 19	- 19
Skatt å sprit	1 218	1 275	1 100	-175	1 325	1 400	+ 75	+300
Skatt å vin	107	112	100	- 12	120	120	—	+ 20
Statlig nöjesskatt ..	23	22	25	+ 3	25	—	- 25	- 25
Energiskatt	543	600	640	+ 40	640	650	+ 10	+ 10
Övriga div. inkomster	68	65	30	- 35	65	65	—	+ 35
Postverket	1	13	10	- 3	15	1	- 14	- 9
Televerket.....	130	110	130	+ 20	120	120	—	- 10
Riksbanksfonden....	50	50	100	+ 50	50	100	+ 50	—
Fonden för statens aktier	68	105	80	- 25	105	105	—	+ 25
Övriga inkomstitlar (netto)	2 893	2 999	3 008	+ 9	3 094	3 103	+ 9	+ 95
Totalt	18 007	19 774	19 702	- 72	19 823	20 034	+211	+332

kommit 30 milj. kr. till ytterligare kostnader för vissa sysselsättningspoli- tiska åtgärder och 5 milj. kr. till stöd åt Aktiebolaget Statsgruvor. Härutöver äskas senare denna dag anslag till avskrivning av oregerade kapitalmedels- förluster å sammanlagt 452 milj. kr. Huvuddelen därav eller 411 milj. kr. av- ser det ytterligare behov av avskrivningsmedel som uppkommit främst inom statens utlåningsfonder för erhållande av full förräntning av det i fonderna investerade statskapitalet efter höjningen av förräntningskravet på statens investeringar till 5 procent. En närmare redogörelse härför lämnas i ett föl- jande avsnitt. Sammanlagt kommer härmed å tilläggsstat efter avlåtandet av propositionen nr 2 till årets riksdag att ha äskats 511 milj. kr.

Vidare är det nu möjligt att bättre än tidigare överblicka den kommande belastningen på förslagsanslag och obetecknade anslag. I statsverksproposi- tionen redovisades ett schablonmässigt antagande om att överskridanden och besparingar skulle gå jämnt ut, medan riksrevisionsverket nu förutser en sammanlagd nettobesparing av 207 milj. kr. Huvuddelen av den angivna nettobesparingen hänför sig till medelsanvisningar för avlöningskostnader. Därvid noteras, att belastningssiffrorna på myndigheternas avlöningsanslag

i och för sig visar merutgifter. Häremot står dock ännu större besparingar på de täckningsanslag som anvisats för att motsvara sådana förändringar i löne- och pensionsförmåner, till vilka hänsyn inte kunnat tagas vid den ordinarie anslagsavvägningen. Bland övriga större besparingsposter märkes ränteeftergifter å vissa bostadslån m. m. och underskottet å riksgäldsfonden, som beräknas understiga i riksstaten uppförda belopp med 30 respektive 45 milj. kr. De på dessa anslag uppkommande underbelastningarna förklaras av de diskontosänkningar som ägt rum efter riksstatens fastställande.

Den nu av riksrevisionsverket förutsedda avvikelserna är i förhållande till anvisade belopp något större än genomsnittligt under senare år. Följande serie utvisar den faktiska belastningen på förslagsanslag och obetecknade anslag uttryckt som procent av anvisade belopp.

Budgetår	1954/ 55	1955/ 56	1956/ 57	1957/ 58	1958/ 59	1959/ 60	1960/ 61	1961/ 62	1962/ 63 (prel.)
Belastningsprocent	99,2	100,4	101,9	101,5	99,5	100,2	97,9	99,2	98,4

Även om en viss genomgående tendens, särskilt markerad under högkonjunkturår, tycks vara att underbelastningar uppkommer på avlöningsanslag, är förklaringarna till avvikelserna under de olika åren i huvudsak hänförliga till speciella faktorer. Den anförda serien utvisar dock att avvikelserna procentuellt sett är obetydliga.

Behållningarna å driftbudgetens reservationsanslag antogs i statsverkspropositionen komma att minska med 100 milj. kr. I riksrevisionsverkets beräkningar förutses en reservationsmedelsökning med 50 milj. kr. Enligt inom finansdepartementet senare gjorda undersökningar beräknar myndigheterna nu att reservationsmedelsbehållningarna under 1962/63 kommer att sammanlagt nedgå med endast ca 20 milj. kr. mot 175 milj. kr. enligt den undersökning som företogs i december 1962. För egen del finner jag det i likhet med riksrevisionsverket inte osannolikt, att reservationsmedelsbehållningarna kan komma att öka under innevarande budgetår. Det i statsverkspropositionen gjorda antagandet om en reservationsmedelsminskning med 100 milj. kr. under 1962/63 bör därför ändras och i stället torde man böra räkna med att reservationsmedelsbehållningarnas totalbelopp ökar med 50 milj. kr.

Jag har tidigare haft anledning påpeka att uppgifterna från de anslagsdisponerande myndigheterna beträffande reservationsmedelsförändringar ofta visat sig vara orealistiska. I allmänhet har möjligheterna att förbruka tillgängliga medel överskattats. För att något illustrera detta förhållande och den under budgetårets gång inträdda förskjutningen i beräkningen kan nämnas att myndigheternas uppgifter till finansdepartementet inför 1962 års kompletteringsproposition tydde på en reservationsmedelsförbrukning å driftbudgeten under 1962/63 med ca 240 milj. kr. I årets statsverksproposition angavs motsvarande förbrukning, visserligen grundat på ett något vidgat anslagsurval, till nyssnämnda belopp om 175 milj. kr. medan siffran nu stannar vid ca 20 milj. kr.

I vad avser kapitalbudgeten har sedan i januari å tilläggsstat II äskats anslag å 59 milj. kr., varav bl. a. 30 milj. kr. till statens järnvägars dispositionsanslag, 20 milj. kr. till förvärv och teckning av aktier i Uddevallavarvet aktiebolag samt 5 milj. kr. till väg- och vattenbyggnadsverkets dispositionsanslag. Sammanlagt har därmed å kapitalbudgeten för innevarande år äskats anslag uppgående till 2 853 milj. kr. Riksrevisionsverket har i sin beräkning av kapitalbudgetutfallet beräknat en ökning av anslagsbehållningarna med sammanlagt 33 milj. kr. Enligt en senare inom finansdepartementet företagen undersökning skulle anslagsbehållningarna enligt myndigheternas bedömning komma att minska med 170 milj. kr. Med hänsyn till myndigheternas påtalade överskattning av medelsförbrukningen anser jag mig böra räkna med att minskningen av anslagsbehållningarna begränsar sig till 50 milj. kr. I statsverkspropositionen räknades med en minskning av anslagsbehållningarna med 100 milj. kr. Som regel är det särskilt vanskligt att bedöma betalningsutvecklingen under lånefonden för bostadsbyggande. Den takt i vilken utbetalningarna av bostadslån äger rum ävensom den slutliga storleken av dessa lån beror i hög grad på utvecklingen på kreditmarknaden och undandrar sig därför i stor utsträckning den anslagsförvaltande myndighetens kontroll. För innevarande år beräknas nu endast en relativt obetydlig minskning av anslagsbehållningen uppkomma. Medelsbehovet reduceras bl. a. genom att fördjupningsgraden minskat i en utsträckning som man inte tidigare ansett sig böra räkna med, huvudsakligen till följd av en bättre anpassning mellan de statliga belåningsvärdena och de värden som kreditinstituten lägger till grund för sin belåning samt till följd av det lättare läget på kreditmarknaden. Vidare har en icke klarlagd, ytterligare eftersläpning i utbetalningarna ägt rum.

För finansieringen av investeringarna beräknas komma att disponeras avskrivningsmedel och övriga likvida medel till ett sammanlagt belopp av 1 872 milj. kr. Ökningen i förhållande till statsverkspropositionens beräkning hänför sig främst till den i det föregående omnämnda avsättningen till fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster, vilken inte påverkar totalbudgetens saldo. Det totala medelsbehovet för kapitalbudgeten beräknas följaktligen till 1 031 milj. kr.

I statsverkspropositionen räknades med en ökning av dispositionen av rörliga krediter med 50 milj. kr. På grundval av en inom finansdepartementet företagen enkät kan man nu räkna med en ökad disposition av rörliga krediter uppgående till 75 milj. kr.

I fråga om driftbudgetens utgifter för 1963/64 innebar det i statsverkspropositionen framlagda förslaget en ökning med 1 136 milj. kr. jämfört med det då beräknade utfallet av driftbudgeten för innevarande år. De under våren framlagda anslagspropositionerna avseende 1963/64 och vissa andra förändringar har jämfört med statsverkspropositionen medfört en nettoökning med 102 milj. kr. till 19 830 milj. kr. I förhållande till nu beräknat utfall för 1962/63 skulle driftbudgetens utgifter alltså öka med

1,1 miljard kr. Den beloppsmässigt viktigaste förändringen jämfört med beräkningen i statsverkspropositionen är att man nu kan räkna med att lönegradsuppflyttningar m. m. för statstjänstemännen fr. o. m. 1 juli 1963 kommer att medföra en ökning av de egentliga statsutgifterna på driftbudgeten med 92 milj. kr. Härav faller 35 milj. kr. på ändrad lönegradsplacering (B-listan) och 57 milj. kr. på övriga förmåner, varav huvudparten är hänförlig till förbättrade semestervillkor. Motsvarande täckningsanslag fördelar sig med 20 milj. kr. på försvarsdepartementets och 72 milj. kr. på civildepartementets huvudtitlar. Å andra sidan har en nedräkning skett av räntebidragen under inrikesdepartementets huvudtitel med 30 milj. kr. till följd av anpassningen av lånemarknadsräntorna efter riksbankens diskontosänkning i januari samt en nedräkning av underskottet å riksgäldsfonden med 20 milj. kr. av samma anledning. Genom en minskning i övrigt å försvarsdepartementets huvudtitel uppvisar denna en nettoökning med 9 milj. kr. Under socialdepartementets huvudtitel ökas stödet till barnstugor med 11 milj. kr., vilket förklarar huvuddelen av departementets anslagsökning med netto 15 milj. kr. I övrigt uppvisar endast jordbruks- och inrikesdepartementens huvudtitlar några större förändringar. I fråga om jordbruksdepartementet stiger anslagen till jordbrukets rationalisering och permanent skördeskadeskydd med sammanlagt ca 11 milj. kr. För inrikesdepartementets del förklarar det ökade stödet till verkstäder för handikappade med 10 milj. kr. tillsammans med den nyssnämnda reduktionen av anslaget till räntebidrag huvudtitelns minskning med 20 milj. kr.

Enligt uppgifter från vederbörande anslagsförvaltande myndigheter skulle behållningarna under driftbudgetens reservationsanslag komma att minska med totalt ca 240 milj. kr. under det framförliggande budgetåret. För egen del finner jag det dock mera realistiskt att räkna med att ifrågasvarande förbrukning kommer att stanna vid 100 milj. kr. eller samma belopp som antogs i statsverkspropositionen. Den antagna förändringen ingår i det ovan angivna utgiftsbeloppet.

Vad angår kapitalbudgeten för budgetåret 1963/64 innebar förslaget i statsverkspropositionen en minskning av medelsförbrukningen under investeringsanslagen med ca 100 milj. kr. jämfört med det då beräknade utfallet för 1962/63, huvudsakligen beroende på att ett bortfall av betydande investeringar under 1962/63 i fonden för statens aktier inte fullt kompensades av anslagsökningen under övriga fonder. Sedan statsverkspropositionen avlämnades har framlagts förslag innebärande en ökning av investeringsanslagens summa med 71 milj. kr. Härav faller 26 milj. kr. på försvarets fonder, 19 milj. kr. på statens järnvägar och 20 milj. kr. på jordfonden. Investeringsanslagens summa uppgår därmed till 2 868 milj. kr.

I fråga om utvecklingen av kapitalbudgetens anslagsbehållningar tyder uppgifter från de fondförvaltande myndigheterna på en minskning under budgetåret 1963/64 med 210 milj. kr. Denna bedömning torde böra ses mot bakgrund av den förutsedda minskade nedgången av anslagsbehåll-

Totalbudgeten 1957/58—1963/64

Milj. kr.

	1957/58	1958/59	1959/60	1960/61	1961/62	1962/63			1963/64	
						enl. riksst.	stv-prop. 1963	ny ber.	stv-prop. 1963	ny ber.
Driftbudgeten										
Inkomster	12 019	12 604	13 657	16 641	18 007	19 206	19 774	19 702	19 823	20 034
Avsättning/återföring av kommunalskatte- medel	(- 250)	(- 200)	(-)	(- 350)	(- 450)	(- 400)	(- 425)	(- 425)	(+ 250)	(+ 275)
Utgifter	12 120	12 743	13 698	14 829	15 993	¹ 18 383	² 18 592	³ 18 746	⁴ 19 728	⁵ 19 830
Överskott eller underskott	⁶ - 101	- 139	- 41	+ 1 812	+ 2 014	+ 823	+ 1 182	+ 956	+ 95	+ 204
Kapitalbudgeten										
Investeringsanslag	2 510	2 441	2 675	2 526	2 693	⁷ 2 783	⁸ 2 893	⁹ 2 903	¹⁰ 2 797	¹¹ 2 968
Avgår: Avskrivningsmedel och övriga likvida medel	- 1 306	- 869	- 998	- 1 134	- 1 274	- 1 281	- 1 375	- 1 872	- 1 684	- 1 713
Återstående medelsbehov	1 204	1 572	1 677	1 392	1 419	1 502	1 518	1 031	1 113	1 255
Ökad (-) resp. minskad (+) disposition av rörliga krediter	+ 25	+ 242	- 91	- 39	- 68	- 50	- 50	- 75	-	-
Totalbudgetens saldo	¹² - 1 135	¹³ - 1 423	¹⁴ - 1 632	+ 381	+ 527	- 729	- 886	- 150	- 1 018	- 1 051

Ann. Då avsättning till (-) och återföring från (+) budgetutjämningsfonden av kommunalskatte-medel inte representerar någon kassa-mässig utgift respektive inkomst för staten har nettobeloppen för dessa bokföringsmässiga transaktioner satts inom parentes.

¹ Därav riksstat 18 203 mkr, beräknad reservationsmedelsförbrukning 150 mkr samt beräknat anslagsöverskridande 30 mkr.

² Därav riksstat 18 203 mkr, tilläggsstat I och II 289 mkr samt beräknad reservationsmedelsförbrukning 100 mkr.

³ Därav riksstatsförslag 19 628 mkr och beräknad reservationsmedelsförbrukning 100 mkr.

⁴ Under detta år gjordes dessutom avdrag för vissa medel som insatts på särskilt konto i riksbanken med 100 mkr (se motsvarande tabell i finansplanen för budgetåret 1958/59).

⁵ Därav riksstat 2 683 mkr samt beräknad förbrukning av anslagsbehållningar 100 mkr.

⁶ Därav riksstat 2 683 mkr, tilläggsstat I och II 110 mkr samt beräknad förbrukning av anslagsbehållningar 100 mkr.

⁷ Anslagsbehållningar beräknades till oförändrat belopp.

⁸ Därav riksstat och tilläggsstater 19 003 mkr, 50 mkr reservationsmedelsökning och 207 mkr besparingar på anslag (netto).

⁹ Därav riksstat och tilläggsstater 2 853 mkr och minskning av anslagsbehållningar 50 mkr.

¹⁰ Därav kompletterat riksstatsförslag 19 730 mkr och reservationsmedelsförbrukning 100 mkr.

¹¹ Därav kompletterat riksstatsförslag 2 868 mkr och minskning av anslagsbehållningar 100 mkr.

¹² Även inkluderat medel för fondering av sjukförsäkringsbidrag; 1957/58: 45 mkr, 1958/59: 41 mkr, 1959/60 177 mkr.

ningarna under innevarande budgetår. I statsverkspropositionen räknades med totalt sett oförändrade anslagsbehållningar. Detta antagande torde nu böra förändras på grundval av myndigheternas bedömning. En minskning av anslagsbehållningarna med 100 milj. kr. framstår därvid som sannolik. Utgiftsnivån skulle därmed uppgå till 2 968 milj. kr. eller 170 milj. kr. mer än som antogs i statsverkspropositionen och 65 milj. kr. mer än som nu beräknas för innevarande budgetår.

De avskrivningsmedel och övriga likvida medel som står till förfogande för investeringarnas finansiering, dels i form av anslag å driftbudgeten, dels i form av avskrivningsmedel m. m. inom de olika kapitalfonderna kan nu beräknas uppgå till 1 713 milj. kr. Då bruttoinvesteringarna, efter den förändring som redovisats i det föregående, uppgår till 2 968 milj. kr. kan det totala medelsbehovet för kapitalbudgeten sålunda uppskattas till 1 255 milj. kr. Jämfört med det nu beräknade utfallet för 1962/63 innebär detta en ökning med 224 milj. kr.

Myndigheternas disposition av rörliga krediter beräknades i statsverkspropositionen totalt sett inte komma att undergå någon förändring. Någon anledning att nu frånga denna beräkning föreligger inte.

Drift- och kapitalbudgetens nu bedömda utfall för innevarande och nästkommande budgetår framgår av särskild tabell, vari även medtagits tidigare redovisade beräkningar för dessa budgetår ävensom de faktiska utfallssiffrorna för budgetåren 1957/58—1961/62. Tabellen visar bl. a. att driftbudgeten för 1962/63 och 1963/64 nu väntas ge kassamässiga överskott av 956 respektive 204 milj. kr. Totalbudgeten uppvisar samtidigt underskott med 150 respektive 1 051 milj. kr.

En sammanfattning av här redovisade uppgifter visar att budgetåret 1962/63 innebär en vändpunkt efter de två senaste budgetårens betydande överskott på totalbudgeten. Inkomstökningen ansluter sig visserligen för detta budgetår rätt nära till utvecklingen under de senaste budgetåren, medan utgifterna stiger kraftigare. Mot en ökning 1962/63 av de totala statsutgifterna — d. v. s. summan av driftbudgetens utgifter och medelsbehovet på kapitalbudgeten jämte de rörliga krediterna — av 2 372 milj. kr. står en beräknad inkomstökning av 1 695 milj. kr. Motsvarande tal för 1961/62 var 1 220 respektive 1 366 milj. kr. Efter en förstärkning av budgeten under 1961/62 med ca 150 milj. kr. skulle alltså innevarande år inträda en försvagning av inemot 700 milj. kr. Den höga nivån för ökningarna på såväl utgifts- som inkomstsidan under 1962/63 av budgeten sammanhänger i hög grad med den omläggning av skattesystemet som beslöts av höstriksdagen 1961. Det må sålunda bl. a. erinras om att utgiftssidan 1962/63 belastas med drygt 400 milj. kr. för skatteersättning till kommunerna i anledning härav.

Även under 1963/64 följer utgifterna med en sammanlagd ökning av 1 233 milj. kr. — eller efter justering för den kommunala skatteersättning-

en inemot 1 400 milj. kr. — den tidigare utvecklingen. Att en väsentlig budgetförsvagning uppträder detta år är en följd av att statsinkomsterna samtidigt inte beräknas stiga med mer än ca 1 1/2 procent eller ca 330 milj. kr.

Beräkningarna för budgetåret 1963/64 är givetvis även vid denna tidpunkt av flera skäl mycket osäkra. I den mån det nu skönjbara betydande budgetunderskottet tillskrives den lägre inkomstökningen, uppställer sig frågan om realismen i de antaganden som ligger till grund för den anförda inkomstberäkningen. Närmast till hands ligger därvid att ifrågasätta rimligheten av det såsom schablonmässigt betecknade antagandet om en 4-procentig stegring av skatteunderlaget under år 1964. Om man i stället antar att stegringen skulle uppgå till 7 procent, d. v. s. samma relativa ökning som innevarande år, skulle en merinkomst av ca 350 milj. kr. uppkomma. Vid bedömningen av effekten härav på budgetunderskottet skall uppmärksammas att bland utgifterna inte ingår något belopp för en lönehöjning för statstjänstemännen fr. o. m. 1964. Också i övrigt är utgiftssidan ofullständig, såtillvida att något belopp för erfarenhetsmässigt tillkommande utgifter å tilläggsstat icke kunnat medtagas i kalkylen. Dessa uppgår regelmässigt till 1 å 2 procent av budgetomslutningen. Vidare kan under budgetåret 1963/64 ytterligare ett indextillägg till folkpensionerna komma att utlösas. Årskostnaden härför uppgår till ca 70 milj. kr. Som tidigare framhållits är förändringarna av anslagsbehållningarna på reservationsanslagen och investeringsanslagen liksom belastningarna på övriga anslag svåra att uppskatta. Man kan inte bortse från — trots myndigheternas uppgifter — att en underbelastning på de i budgeten upptagna anslagen kan uppkomma. Även om osäkerhet föreligger i bedömningen av såväl inkomst- som utgiftsutvecklingen är dock denna under alla förhållanden inte större, än att förskjutningen mot en betydande försvagning av budgeten under nästa budgetår står fast.

I anslutning till vad departementschefen sålunda anför har Kungl. Maj:t i propositionen nr 150 föreslagit riksdagen att upptaga inkomsterna å driftbudgeten för budgetåret 1963/64 enligt en vid statsrådsprotokollet såsom *Bilaga 1* fogad specifikation. Denna specifikation överensstämmer med statsverkspropositionens förslag till beräkning av bevilningarna med undantag av att i specifikationen dels inkomsttiteln Statlig nöjesskatt, 25 000 000 kronor utgått, dels inkomsttiteln Trafikomläggningsskatt, 90 000 000 kronor tillkommit, dels ock inkomsterna å följande inkomstitlar beräknats sålunda:

Skatt å inkomst och förmögenhet m. m.	8 000 000 000
Arvsskatt och gåvoskatt	130 000 000
Omsättnings- och expeditiönsstämplor m. m.	132 000 000
Fordonsskatt	520 000 000
Trafikomläggningsskatt	90 000 000
Bensin- och brännoljeskatt	1 200 000 000
Tullmedel	900 000 000
Allmän varuskatt	3 000 000 000

Särskilda varuskatter	400 000 000
Omsättningsskatt å motorfordon	250 000 000
Skatt å kaffe	10 000 000
Rusdrycksförsäljningsmedel av partihandelsbolag	15 000 000
Rusdrycksförsäljningsmedel av detaljhandelsbolag	27 000 000
Skatt å sprit	1 400 000 000
Energiskatt	650 000 000
Postverket (överskott)	1 000 000

Sammanfattningsvis må anföras, att de sålunda i propositionen nr 150 föreslagna beräkningarna av bevillningarna i förhållande till statsverkspropositionens beräkningar innebär en sammanlagd ökning med 155 milj. kronor.

Motionerna

Av innehållet i de förevarande *motionerna* må här återges följande.

I. Ortsavdrag

I *motionerna I: 255* och *II: 305* påtalas att rådande inflation leder till en skärpning av skattenivån bl. a. därigenom att ett i kronor räknat oförändrat ortsavdrag får ett lägre realvärde. Särskilt anmärkningsvärda är — menar motionärerna — skatteökningarna i inkomstskikten 15 000—30 000 kronor. En indexreglering av ortsavdragen i takt med penningvärdeförsämringen skulle delvis eliminera dessa obehöriga skatteökningar.

Enligt *motionerna I: 515* och *II: 627* är det angeläget att de lägre inkomsttagarna tillförsäkras ett skattefritt existensminimum. Detta bör ske genom en höjning av ortsavdragen. Som aktuell målsättning bör enligt motionärerna anges höjning till 3 000 kronor för ensamstående och 6 000 kronor för gifta. Ortsavdragen kan emellertid också tänkas utformade som ett avdrag på skattens slutbelopp.

Enligt *motionerna I: 365* och *II: 434* bör ortsavdraget för familjer om fler än två personer ytterligare höjas. Det förhållandet att beskattningen av gifta nu sker utan hänsynstagande till förekomsten av barn innebär reellt sett att barnfamiljerna beskattas efter en högre skattesats än barnlösa makar. Särskilt för skattskyldiga med lägre och medelstora inkomster betyder frånvaron av ortsavdrag för barn en kännbar orättvisa. Motionärerna förordar därför att gift, med andra maken sammanlevande skattskyldig skall äga rätt till ortsavdrag med — utöver 4 500 kronor — ytterligare 1 000 kronor för ettvar av de två första barnen under 18 år och 1 500 kronor för varje följande sådant barn. Motsvarande avdrag bör för skattskyldig som inte sammanlevt med andra maken samt för ogift skattskyldig bestämmas till 4 500 kronor om vederbörande haft ett eller två barn under 18 år och till ytterligare 1 500 kronor för varje sådant barn utöver

två. En sådan reform skulle enligt motionärerna inte medföra någon förändring av kommunernas ekonomiska status utan endast en omfördelning av skatterna inom kommunerna till förmån för barnfamiljerna. För de barnlösa skulle skatteökningen bli relativt obetydlig.

I *motionerna I: 8* och *II: 8* framhålles, att folkpensionärernas rätt till avdrag för nedsatt skatteförmåga bortfaller redan vid mycket låga sidoinkomster samtidigt som bostadstilläggen starkt reduceras. En betydande grupp pensionärer får härigenom en marginalskattebelastning utan motstycke vid jämförelse med de flesta andra skattskyldiga i motsvarande inkomstläge. Särskilt drabbas de som har ett arbete som ger en mindre inkomst. Den orättvisa som nuvarande skattebörd på folkpensionärernas sidoinkomster innebär bör undanröjas genom bestämmelser av innebörd att det särskilda avdraget avtrappas mindre snabbt än vad nu är fallet. Bestämmelserna bör ges en inom angiven gräns generell utformning. Därigenom undviks de olägenheter som eljest kan följa av brister i initiativ eller skattetekniska kunskaper från pensionärernas sida, och man undviker också de ojämnheter som kan följa av växlande praxis bland olika beskattningsnämnder.

I *motionerna I: 90* och *II: 103* yrkas riksdagsskrivelse angående prövning av möjligheterna att från deklaraionsplikt undanta sådana skattskyldiga som i huvudsak inte har andra inkomster än folkpensionen samt med dem i inkomstavseende likställda. Till stöd därför åberopas att deklaraions-, taxerings- och debiteringsförfarandet i fråga om dessa deklaranter torde vara i hög grad både oekonomiskt för samhället och belastande för den enskilde. Deklaraionsplikt för folkpensionärer och likställda bör — menar motionärerna — föreligga först när inkomsten överstiger existensminimum eller summan av schablonavdrag, ortsavdrag och högsta avdrag för nedsatt skatteförmåga.

I *motionerna I: 366* och *II: 435* yrkas bl. a. förhöjda ortsavdrag fr. o. m. 1965 års taxering för ålders- och invalidpensionärer. Motiveringen för detta yrkande återfinnes i de likalydande motionerna *I: 343* och *II: 400*. I dessa motioner framföres synpunkter av innebörd i huvudsak att enligt nu gällande regler den beskattningsbara inkomsten för folkpensionärer med andra inkomster till folkpensionen stiger i snabbare takt än årsinkomsten. Härigenom blir behållningen av extrainkomster ofta relativt obetydlig, och detta i sin tur leder till att folkpensionärer förlorar lusten att skaffa sig avlönat arbete. Denna effekt anser motionärerna högst olycklig inte minst från socialmedicinsk synpunkt.

I *motionerna I: 518* och *II: 630* har bl. a. framhållits att allmänna skatteberedningen förutsättningslöst bör pröva frågan om skattefria barnavdrag som komplement till ortsavdrag och barnbidrag. Något yrkande härutinnan framställes dock inte.

II. Skatteskalor

I *motionerna I: 255* och *II: 305* yrkas bl. a. uttalande av riksdagen om att allmänna skatteberedningen bör framlägga förslag till en betydande och över hela fältet gående sänkning av progressiviteten i skatteskalorna för gifta, med tyngdpunkten förlagd till de obehörigt hårt drabbade mellanskikten. Som motivering härför åberopas progressivitetens negativa inverkan på arbetsvilja, företagsamhet och sparvilja. Insikten härom har i många länder runt om i världen lett till långtgående lättnader i de progressiva statsskatterna. Motionärerna anser progressiviteten farlig inte minst för deklarationsmoralen. De påvisar att den mycket starka progressionen i fråga om högre inkomster inte spelar någon nämnvärd statsfinansiell roll. Skatteskalan för gifta har en utformning som i speciell grad missgynnar de medelstora inkomsttagarna. En ökning av den beskattningsbara inkomsten för gifta skattskyldiga med cirka 8 000 kronor från 12 000 till något över 20 000 kronor medför sålunda en ökning av skattesatsen från 10 till 38 procent, d. v. s. en nära fyra gånger så hög skattesats.

Liknande synpunkter framföres i *motionerna I: 518* och *II: 630*. Den vid 1961 års höstriksdag genomförda breddningen av det proportionella skiktet i skatteskalan var — menar motionärerna — i och för sig en riktig reform. Men skatteskalans ändring i övrigt, innebärande en kraftig skärpning av progressionen i inkomstskikten närmast ovanför den proportionella delen, innebar ett steg i fel riktning. I avvaktan på allmänna skatteberedningens översyn av skatteskalorna, vilken bör leda till en fortsatt breddning av skatteskalornas proportionella del och en mindre brant stegring av marginalskatterna i inkomstskikten närmast ovanför denna del föreslår motionärerna en provisorisk ändring av skatteskalorna i sådan riktning att gifta och ensamstående med barn med beskattningsbara inkomster mellan 12 000 och 30 000 kronor samt ensamstående utan barn med beskattningsbara inkomster mellan 6 000 och 12 000 kronor får sänkt skattesats.

III. Allmänna avdrag

I *motionen II: 633* yrkas lagstiftning av innebörd att icke vårdnadshavare tillerkännes ett till 2 000 kronor maximerat belopp i avdrag för vad han under beskattningsåret utgivit i underhåll åt eget barn. Motionären förmenar att den nuvarande maximilådersgränsen i fråga om avdragsrätt för underhåll av sådant barn är för låg och anser att allmänna skatteberedningen bör pröva frågan om höjning av denna åldersgräns till 18 år.

IV. Skattefrihet för inkomst av deltidsarbete vid vård och tillsyn av äldre människor i deras hem

Enligt *motionerna I: 366* och *II: 435* bör inkomst genom sådant arbete — förslagsvis intill ett årligt belopp av 1 500 kronor — vara fri från skatt, och motionärerna begär utredning och förslag om sådan skattefrihet. Motivering-

en för detta yrkande, vilken återfinnes i de likalydande motionerna I: 343 och II: 400 är i huvudsak att motionärerna finner det angeläget att rekryteringen av deltidsarbetskraft för åldringsvården underlättas. Härigenom kommer fler äldre människor att kunna få nödig vård i sitt hem och belastningen av anstaltsvården att lätta.

V. Förvärvsavdrag

I *motionerna I: 14* och *II: 16* framhålles angelägenheten av — från bl. a. samhällsekonomisk och social synpunkt — att en större del av den väl utbildade arbetskraft som representeras av hemmafruarna beredes tillträde till arbetsmarknaden. En snabb reformering av förvärvsavdragsreglerna skulle ge kvinnan större valfrihet mellan arbete utanför och i hemmet och motverka den tendens till ökad avgång från arbete i samband med ingående av äktenskap som på senare år gjort sig gällande. De faktiska merkostnaderna i samband med förvärvsarbete — särskilt i de fall vederbörande arbetar utanför hemmet och har barn — överstiger i väsentlig mån de nuvarande förvärvsavdragen. 1954 års familjeutredning uppskattade sålunda merkostnaderna för en tvåbarnsfamilj, där hustrun har heltidsarbete utanför hemmet, till 5 000 kronor. Enligt en senare undersökning uppgår motsvarande kostnader till 7 000—7 500 kronor.

I *motionerna I: 428* och *II: 532* anföres att nuvarande förvärvsavdrag inte kan anses slutgiltiga. De tillgodoser — menar motionärerna — inte behovet av avdrag vid sambeskattnig. Giftna kvinnor gör särskilt inom vissa näringar betydande arbetsinsatser. Den omständigheten att inkomsten därav vid beskattningen påförs mannen utgör inget skäl för att ej medge en avdragsrätt som tillkommer kvinnan i eget arbete eller egen rörelse. Enligt motionärerna bör rätt till större avdrag införas i de fall vederbörande har hemmavarande barn under 16 år. Vidare anser de en höjning av grundavdraget befogad, då det måste antas att giftna kvinnor med relativt låga inkomster i stort sett har samma extra kostnader på grund av sitt förvärvsarbete som kvinnor med högre inkomster. En procentuellt räknat högre avdragsrätt vid låg inkomst skulle vara gynnsam också för deltidsarbetande kvinnor. Enligt motionärerna bör också en höjning av de maximala avdragsbeloppen komma i fråga. Därigenom skulle förvärvsarbetande giftna kvinnor med hemmavarande barn få en skälig kompensation för extra kostnader i hemmet till följd av förvärvsarbetet. Det maximala avdragsbeloppet bör — menar motionärerna — uppnås vid en inte alltför hög inkomst.

I *motionerna I: 524* och *II: 620* framförs liknande synpunkter. Motionärerna förordar en höjning av förvärvsavdragets maximibelopp till 3 000 kronor. Om en barnförsörjare kan styrka högre kostnader än 3 000 kronor bör avdrag för dessa medges intill 20 procent av inkomsten. Motionärerna finner det otillfredsställande att förvärvsavdraget är begränsat till 300 kronor i de fall att hustrun biträder mannen i dennes förvärvsverksamhet. De kostnader

för barnens omhänderthavande som föranledes av att hustrun biträder mannen i t. ex. dennes affär kan bli lika stora som om hon själv driver förvärvsverksamhet utanför hemmet. Slutligen påtalar motionärerna det otillfredsställande i att kvinna med minderåriga barn, vilken haft inkomst av jordbruksfastighet, inte har rätt till förhöjt Ortsavdrag. Därest hon kan styrka, att hennes verkliga kostnader för barnens omhänderthavande under tid, då hon är sysselsatt i jordbruket, varit större än grundbeloppet 300 kronor bör hon ha rätt till avdrag intill 20 procent av inkomsten.

I *motionen II: 628* har med i huvudsak samma motivering som i *motionerna I: 524* och *II: 620* framhållits önskvärdheten av att förvärvsarbete medger möjlighet att göra avdrag härför. Motionärerna anser vidare att frågan om rätt till förvärvsavdrag bör knytas inte bara till kostnader som förorsakats av vården av barn under viss ålder utan även till kostnader som föranletts av vård av kroniskt sjuka m. fl.

VI. Särskilt skrivelseyrkande

I *motionerna I: 510* och *II: 624* yrkas utredning — inom allmänna skatteberedningens ram — i syfte att åstadkomma olika beskattningsreformer såsom höjning av förvärvsavdragen för ensamstående och för gifta kvinnor med hemmavarande barn samt av schablonavdraget för försäkringar ävensom höjning av bolags- och förmögenhetsskatterna. I fråga om förvärvsavdragen anför motionärerna att det nu gällande maximibeloppet inte på långt när täcker de faktiska kostnaderna för barnens vård i samband med arbete utom hemmet.

Utskottets yttrande

Såvitt angår den förevarande propositionen nr 150 angående komplettering av riksstatsförslaget för budgetåret 1963/64, m. m. har bevillningsutskottet att ta ställning till Kungl. Maj:ts förslag om att riksdagen måtte besluta, att statlig inkomstskatt för skattskyldig, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt skall ingå i preliminär skatt för budgetåret 1963/64 med 100 procent av grundbeloppet. I detta sammanhang behandlar utskottet även vissa vid riksdagens början väckta, till bevillningsutskottet hänvisade motioner, i vilka huvudsakligen yrkats ändringar av gällande bestämmelser om Ortsavdrag, förvärvsavdrag och skatteskalor. Utskottet har nämligen funnit det lämpligt att låta dessa frågor undergå ett samlat bedömande vid sitt ställningstagande till propositionsförslaget.

Ortsavdrag m. m.

Ortsavdragen uppgår enligt gällande bestämmelser till 4 500 kronor för gifta ävensom för ensamstående med hemmavarande barn under 16 år och till 2 250 kronor för annan ensamstående skattskyldig.

I motionerna I: 365 av herr Hagberg m. fl. och II: 434 av herr Heckscher m. fl. yrkas förhöjda Ortsavdrag för skattskyldiga med hemmavarande barn under 18 år — utöver avdraget å 4 500 kronor — dels såvitt avser gifta 1 000 kronor för varje av de två första barnen samt därutöver 1 500 kronor för varje följande barn, dels såvitt avser ensamstående 1 500 kronor för varje barn utöver två. Vidare yrkas i motionerna I: 366 av herr Hagberg m. fl. och II: 435 av herr Heckscher m. fl. med verkan från och med 1965 års taxering förhöjda Ortsavdrag för ålders- och invalidpensionärer, nämligen till 3 600 kronor för ensamstående, till 6 000 kronor för makar, om den ene är pensionär, samt till 7 200 kronor om båda makarna är pensionärer.

Förutom dessa förslag till lagstiftningsåtgärder föreligger yrkanden om utredningar. Sålunda hemställs i motionerna I: 255 av herr Hagberg m. fl. och II: 305 av herr Heckscher m. fl. bl. a. om utredning och förslag om indexreglering av Ortsavdragen. Vidare hemställs i motionerna I: 515 av herr Bengtson m. fl. och II: 627 av herr Hedlund m. fl. att allmänna skatteberedningen bl. a. utarbetar förslag till en successiv höjning av de skattefria Ortsavdragen med hänsyn till värdebeständighet och standardföljsamhet. Som aktuell målsättning anges en höjning till 3 000 kronor för ensamstående och 6 000 kronor för gifta. Vidare yrkas i motionerna I: 8 av herrar Harry Carlsson och Eric Peterson samt II: 8 av herr Carlsson i Huskvarna m. fl. skyndsamt utredning och förslag om höjning av bottenavdragen för folkpensionärer så att skattebelastningen av pensionärernas sidoinkomster bringas att upphöra. Slutligen upptas i motionerna I: 90 av herrar Jonasson och Eric Carlsson samt II: 103 av herr Gustavsson i Alvesta m. fl. ett närstående yrkande, nämligen hemställan om prövning av möjligheterna att undanta folkpensionärer, vilkas huvudsakliga inkomst utgöres av folkpension, och i inkomstavseende likställda från skyldighet att avge självdeklaration.

Vad först angår det i motionerna I: 365 och II: 434 framställda yrkandet om införande från och med 1964 års taxering av högre Ortsavdrag vill utskottet till en början erinra om att Ortsavdragen genom den vid 1961 års höstriktdag beslutade höjningen av avdragen indexmässigt sett ansågs skola bibehålla sitt realvärde från den senaste höjningen den 1 januari 1958 och höjas något därutöver. Frågan om höjning av Ortsavdragen behandlades även i 1962 års bevillningsutskotts, av riksdagen godkända betänkande nr 45. Utskottet uttalade därvid att vissa skäl kunde anföras för en ytterligare höjning men avstyrkte likväl en sådan höjning med hänvisning till budgetläget och allmänna skatteberedningens arbete. Motionärerna beräknar, att ett genomförande av deras förslag minskar statens inkomster med ca 300 milj. kronor och att kommunernas inkomster — om utdebiteringen inte höjes —

nedgår med ca 280 milj. kronor. Ett sådant skattebortfall för kommunernas del skulle, om inte staten ger kommunerna ersättning, resultera i betydande höjningar av utdebiteringen. Utskottet anser det av stats- och kommunfinansiella skäl inte möjligt att höja ortsavdragen i enlighet med motionernas förslag. Härutinnan får utskottet hänvisa till den följande redogörelsen för innehållet i propositionen nr 150. Enligt utskottets mening bör en höjning av ortsavdragen anstå i avbidan på resultatet av allmänna skatteberedningens arbete. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna I: 365 och II: 434.

I motionerna I: 255 och II: 305 samt I: 515 och II: 627 hemställs om utredning av bl. a. frågan rörande indexreglering av ortsavdragen. Denna fråga prövades senast vid 1962 års riksdag, som på hemställan av bevillningsutskottet (bet. nr 45) avstyrkte motionsyrkanden i ämnet. I likhet med 1962 års bevillningsutskott anser utskottet att det i och för sig skulle vara av stort värde om inträffande förändringar i penningvärdet automatiskt kunde beaktas vid beskattningen. Emellertid möter stora praktiska svårigheter, främst på grund av källskattesystemet, att finna en godtagbar metod härför. De grunder, efter vilka det preliminära skatteuttaget skall ske, måste nämligen bestämmas i god tid före ingången av det aktuella beskattningsåret. Att låta prisutvecklingen under inkomståret bli bestämmande och därefter verkställa omräkningar av preliminärskatten skulle enligt utskottets upptattning innebära en så väsentlig reducering av källskattesystemets fördelar att en sådan ordning ej bör ifrågakomma. På grund härav och med hänvisning till allmänna skatteberedningens utredningsuppdrag avstyrker utskottet förevarande skrivelseyrkanden.

Vad angår lagstiftningsyrkandet i motionerna I: 366 och II: 435 om förhöjda ortsavdrag för folkpensionärer samt utredningsyrkandet i motionerna I: 8 och II: 8 om särskilda bottenavdrag för sådana pensionärer föreligger enligt gällande bestämmelser möjligheter att medge skattskyldig, utöver ortsavdrag, avdrag för nedsatt skatteförmåga med belopp om högst 3 000 kronor. Utgöres skattskyldigs huvudsakliga inkomst av folkpension skall författningen enligt den skattskyldige i regel anses ha sådan nedsatt skatteförmåga, som berättigar till särskilt avdrag. Har den skattskyldige åtnjutit även annan inkomst än folkpension, vilken dock utgjort den huvudsakliga delen av hans inkomst, bör det extra avdraget jämkas med hänsyn härtill.

Nu gällande bestämmelser torde i regel erbjuda tillräckliga möjligheter att beakta de särskilda förhållanden, som i beskattningshänseende föreligger beträffande folkpensionärerna. Utskottet vill även erinra om att riksskattenämnden nyligen utfärdat anvisningar beträffande tillämpningen av här berörda bestämmelser. Dessa anvisningar är avsedda att försöksvis tillämpas vid årets taxering. Frågan om förhöjda extra avdrag för nedsatt skatteförmåga är också för närvarande föremål för utredning inom finansdepartementet. Med hänsyn härtill avstyrker utskottet förevarande motionsyrkanden.

Beträffande skrivelseyrkandet i motionerna I: 90 och II: 103 att folkpensionärer, som i huvudsak inte har andra inkomster än folkpensionen, och

i inkomsthänseende likställda inkomstagare, skall befrias från deklara- tionsplikt, får utskottet anföra följande. Efter beslut av 1961 års höstriks- dag inträder skyldighet att avlämna självdeklaration vid en årsinkomst av 2 400 kronor. Då ortsavdraget för gifta skattskyldiga uppgår till 4 500 kronor är för beskattningens vidkommande en höjning av deklara- tionsgränsen för dem i och för sig möjlig. Emellertid uttas vissa socialförsäk- ringsavgifter beträffande såväl ensamstående som gifta skattskyldiga redan å taxerade inkomster av 2 400 kronor. Enligt utskottets mening ställer det sig av praktiska skäl svårt att, på sätt motionärerna synes avse, ha olika de- klarationspliktsgränser för skilda kategorier skattskyldiga. En generell höj- ning av gränsen i förhållande till vad nu gäller kan, åtminstone för ensam- stående skattskyldiga, inte ske utan en samtidig höjning av ortsavdragen. Då — såsom nämnts — någon höjning av dessa avdrag enligt utskottets me- ning för närvarande inte bör ske, avstyrker utskottet motionerna I: 90 och II: 103.

Allmänna avdrag

I motionen II: 633 av herr Westberg upptas frågan om utvidgning av den år 1960 införda avdragsrätten för skattskyldig, som underhåller icke hemma- varande barn. Tidigare fick nämnda skattskyldiga ett med 50 procent för- höjt ortsavdrag. 1960 borttogs denna förmån, och nu avsedda skattskyldiga — i regel fränskild fader med underhållsskyldighet mot barn, som vistas hos modern — fick samma ortsavdrag som annan ensamstående skattskyl- dig. Som kompensation infördes rätt till allmänt avdrag om högst 1 000 kro- nor för skattskyldig som underhåller icke hemmavarande barn under 16 år. Motionärerna yrkar dels en höjning av maximiavdraget till 2 000 kronor, dels skrivelse att allmänna skatteberedningen skyndsamt måtte pröva frågan om en höjning av förut angiven åldersgräns till 18 år.

I likhet med vad bevillningsutskottet tidigare uttalat, bl. a. i sitt av riks- dagen godkända betänkande nr 58 år 1962, finner utskottet vissa skäl tala för en uppräknig av maximibeloppet å 1 000 kronor. För här avsedda skatt- skyldiga framstår deras avdragsrätt i många fall som mycket begränsad jämfört med de skatterättsliga förmåner som numera tillkommer ensam- stående skattskyldiga med hemmavarande barn. Utskottet anser sig emel- lertid inte berett att tillstyrka omedelbar lagstiftning i denna fråga. Ändring av bestämmelserna för underhållsavdraget kan nämligen bli aktuell såsom ett resultat av överväganden inom socialpolitiska kommittén, som har att pröva frågan om översyn och samordning av reglerna om underhållsbidrag och bidragsförskott, samt av allmänna skatteberedningen, som har att ta ställning till i vad mån ökad hänsyn till försörjningsbördan bör tas vid be- skattningen. I enlighet härmed anser utskottet sig inte heller kunna tillstyr- ka skrivelseyrkandet beträffande höjning av åldersgränsen. Med det anförda avstyrker utskottet motionen II: 633.

I de inbördes likalydande motionerna I: 14 av herr Lundström m. fl. och II: 16 av herr Ohlin m. fl., I: 428 av herr Bengtson m. fl. och II: 532 av

herr Hedlund m. fl., I: 524 av herrar Sveningsson och Kaijser samt II: 620 av herr Björkman m. fl. ävensom i motionen II: 628 av herr Nordgren och fröken Wetterström har framställts ett flertal yrkanden rörande allmänna avdrag i form av förvärvsavdrag.

Vad först angår inkomst av eget arbete eller rörelse gäller för närvarande att gift kvinna har rätt till ett s. k. fast avdrag om 300 kronor. Har hon hemmavarande barn under 16 år förhöjes avdraget med 20 procent av arbets- resp. rörelseinkomsten, dock högst med 1 700 kronor, s. k. kvotavdrag, så att högsta avdragsbelopp blir 2 000 kronor. Rätt till fast avdrag jämte kvotavdrag tillkommer även ensamstående skattskyldig med hemmavarande barn under 16 år.

I motionerna I: 524 och II: 620 yrkas att förvärvsavdragets maximibelopp fr. o. m. 1965 års taxering höjes från 2 000 till 3 000 kronor. Om vederbörande kan styrka sig på grund av förvärvsarbete ha haft större kostnader för barn än 3 000 kronor, skall avdrag medges för de faktiska kostnaderna, dock högst 20 procent av inkomsten. Även i motionerna I: 14 och II: 16 yrkas höjning av maximibeloppet men till 4 000 kronor och med verkan fr. o. m. 1964 års taxering. Vidare yrkas i sistnämnda motioner höjning av procenttalet för kvotavdraget från 20 till 25. Högsta förvärvsavdrag uppnås då vid en inkomst av 14 800 kronor.

Förvärvsavdraget var föremål för översyn vid 1960 och 1961 års riksdagar. År 1960 blev kvotavdraget, som tidigare medgivits endast vid taxeringen till statlig inkomstskatt, tillämpligt även vid taxeringen till kommunal inkomstskatt, varjämte förvärvsavdragets maximibelopp fördubblades från 1 000 till 2 000 kronor. År 1962 infördes rätten till kvotavdrag för ensamstående såväl kvinnor som män med hemmavarande barn under 16 år.

Utskottet anser sig med anledning av vad som anförts i motionerna böra framhålla, att förvärvsavdragets effekt såsom pådrivande faktor då det gäller gift kvinnas vilja att ta eller kvarstå i förvärvsarbete inte bör överdrivas. Det torde otvivelaktigt förhålla sig så att de gifta kvinnornas val i detta hänseende påverkas av en mångfald faktorer, därvid beskattningen givetvis inte är utan betydelse men inte sällan torde spela en underordnad roll. Det bör vidare understrykas att förvärvsavdraget utformats såsom ett schablonavdrag, oberoende av barnens ålder och antal, bl. a. med hänsyn till svårigheterna att fastställa vilka kostnader som i de enskilda fallen kan anses vara föranledda av förvärvsarbetet. En höjning av förvärvsavdraget skulle ytterligare accentuera skatteförmånen för sådana här berörda skattskyldiga, som har inga eller obetydliga omkostnader härvidlag. Ett bifall till yrkandet i motionerna I: 524 och II: 620 skulle inte medföra någon förhöjning av ifrågavarande förvärvsavdrag vid inkomster understigande 8 500 kronor. Det i motionerna I: 14 och II: 16 ställda yrkandet skulle däremot — med hänsyn till att procentsatsen för beräkning av kvotavdraget föreslås skola utgöra 25 — i motsvarande inkomstläge medföra förhöjt avdrag med 425 kronor. Enligt utskottets mening bör förvärvsavdragets natur av schablonavdrag bibehållas utan undantag, och utskottet kan således inte till-

styrka det i motionerna I: 524 och II: 620 framställda yrkandet att, utöver schablonavdrag, avdrag för kvinnas faktiska merkostnader för barn i viss utsträckning skulle medges, särskilt som avdrag utöver 3 000 kronor endast skulle kunna tillkomma skattskyldiga med inkomst överstigande 13 500 kronor. Utskottet vill slutligen erinra om att kvotavdraget utgår till dess barnet fyllt 16 år. Vid bedömande av skäligheten av föreslagna avdragsbelopp måste beaktas att de största kostnaderna för barnens tillsyn och vård under arbetstid infaller under förskoleåldern. Därefter torde kostnaderna betydligt minska. När barnet uppnått 12—13 års ålder förekommer i regel inte några större sådana utgifter. De avdragsbelopp som erhålles enligt nuvarande regler torde mot bakgrunden härav få anses så avvägda att de i de allra flesta fall täcker de verkliga merkostnaderna, fördelade på hela minderårighetstiden.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna I: 14 och II: 16 samt I: 524 och II: 620 i nu förevarande del.

Vad härefter angår förvärvsavdrag för gift kvinna med inkomst av jordbruksfastighet och vid s. k. faktisk sambeskattning, d. v. s. i de fall då gift kvinna biträder mannen i dennes rörelse eller jordbruk, gäller för närvarande att ett fast avdrag med 300 kronor medges om värdet av kvinnans arbete i förvärvskällan uppgår till detta belopp. Vid faktisk sambeskattning tillkommer avdraget mannen. I motionerna I: 428 och II: 532 yrkas att skattskyldig med inkomst av jordbruksfastighet medges kvotavdrag enligt samma grunder, som för närvarande tillämpas, då skattskyldig har inkomst av eget arbete eller rörelse. Även för fall av faktisk sambeskattning förordas i nämnda motioner kvotavdrag, men beräknat enligt särskilda regler. Avdraget bör enligt motionärernas mening bestämmas till 20 procent av det belopp som motsvarar 1/5 av mannens inkomst, dock högst 700 kronor. Kvotavdrag yrkas också i motionerna I: 524 och II: 620, därvid motionärerna för båda nu ifrågakvarande fall förordar ett avdrag av i stort sett motsvarande konstruktion som de föreslagit såsom allmän regel för förvärvsavdrag, således avdrag för de verkliga kostnaderna för barnens omhändertagande, dock högst med 20 procent av det värde vartill hustruns arbetsinsats kan uppskattas.

Utskottet vill med anledning härav framhålla att förvärvsavdraget grundar sig på en presumtion att skattskyldig har särskilda kostnader för vård av de minderåriga barnen. De grupper som nu avses, nämligen rörelseidkare och jordbrukare, kan i regel inte antas utföra arbete i inkomstkällan under sådana förhållanden att merkostnader för barnens vård uppkommer så generellt att de kan motivera ett schablonmässigt beräknat avdrag för sådana kostnader. Utskottet anser sig därför inte kunna tillstyrka förevarande motionsyrkanden.

Utskottet har vidare att ta ställning till utredningsyrkanden om förvärvsavdraget. Enligt motionerna I: 14 och II: 16 bör en sådan utredning ske inom allmänna skatteberedningens ram och särskilt inriktas på en höjning av förvärvsavdraget för skattskyldiga med lägre inkomster och för famil-

jer som inte har barn men där hustrun har förvärvsarbete utom hemmet. Även frågan om barns ålder och förvärvsavdrag vid faktisk sambeskattnings samt möjligheterna för förvärvsarbetande makar att begära särtaxering vid inkomstbeskattningen bör uppmärksammas. Också motionerna I: 428 och II: 532 samt motionen II: 628 innehåller utredningsyrkanden om höjning av förvärvsavdraget.

I vad utskottet tidigare anfört ligger också ett ställningstagande till de i ämnet framställda utredningsyrkandena. Härutöver vill utskottet erinra om att ett flertal av de spörsmål, som motionärerna berört, för närvarande är föremål för uppmärksamhet inom olika kommittéer och utredningar. Särskilt må i detta sammanhang nämnas socialpolitiska kommittén, som bl. a. har att beakta de ensamstående barnförsörjarnas problem. Vidare bör framhållas att allmänna skatteberedningen enligt sina direktiv har att pröva frågan om skattebördans avvägning mellan gifta och ensamstående skattskyldiga och att i denna prövning även torde komma att ingå frågan om förvärvsavdragets storlek och konstruktion. Utskottet vill även erinra om familjerättskommittén och familjeberedningen. Utskottet anser därför skäl inte föreligga att göra de i motionerna berörda spörsmålen till föremål för särskild behandling. Med det anförda avstyrker utskottet utredningsyrkandena i motionerna I: 14 och II: 16, I: 428 och II: 532 samt i motionen II: 628.

Inkomster av deltidsarbete vid vård av äldre

I motionerna I: 366 av herr Hagberg m. fl. och II: 435 av herr Heckscher m. fl. begäres även utredning om skattefrihet för inkomster av deltidsarbete — förslagsvis upp till ett årligt belopp av 1 500 kronor — för vård och tillsyn av äldre i deras hem.

Det svenska inkomstskattesystemet bygger på principen att skatt skall utgöras efter förmåga. Visserligen har i några undantagsfall stadgats att viss inkomst, som i och för sig är av skattepliktig natur, skall vara undantagen från inkomstbeskattnings. Detta har emellertid främst berott på taxeringstekniska skäl eller på att inkomsten har understödskaraktär och till sin storlek uttryckligen avvägts med utgångspunkt från att beskattning inte skulle äga rum. I sistnämnda fall har för övrigt skatteförmågeprincipen även kunnat åberopas för skattebefrielse. Däremot måste det anses vara helt stridande mot skatteförmågeprincipen att befria principiellt skattepliktiga inkomster från beskattning på den grund att de utgöres av ersättningar för ett arbete som är särskilt angeläget ur det allmännas synpunkt. Enligt utskottets mening bör den särskilda uppmuntran till dylikt arbete, som kan befinnas erforderlig, ske på annat sätt än genom lättnader vid beskattningen. Utskottet anser sig inte kunna bortse från att ett bifall till föreliggande motionsyrkande skulle kunna föranleda att i och för sig lika berättigade krav framställes på skattebefrielse för ett flertal andra, under motsvarande förhållanden utgående ersättningar. Härtill kommer att den av motionärerna avsedda skattefriheten skulle medföra inte oväsentligt praktiska svårigheter bl. a. ur kontrollsynpunkt. Utskottet avstyrker således förevarande utredningsyrkande.

Skattepolitiken

I motionerna I: 510 av herr Adolfsson samt II: 624 av herrar Hagberg och Holmberg, såvitt motionerna hänvisats till bevillningsutskottet, yrkas att riskdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte uttala sig om inriktningen av allmänna skatteberedningens arbete i olika hänseenden.

Beredningen har enligt sina direktiv möjlighet att överväga mycket långtgående reformer och att, där ett mera omedelbart genomförande av reformer visar sig önskvärt, framlägga förslag i fråga om centrala beskattningsfrågor. Uttalanden av den art och omfattning motionärerna önskat skulle avsevärt försvåra allmänna skatteberedningens möjligheter att komma fram till ur olika synpunkter lämpliga lösningar. Med det anförda avstyrkes förevarande skrivelseyrkande.

Skatteskalorna

I förevarande sammanhang har utskottet vidare att behandla väckta motioner rörande ändrade skatteskalor vid den statliga inkomstbeskattningen. Sådana yrkanden har framställts dels i motionerna I: 518 av herr Lundström m. fl. och II: 630 av herr Ohlin m. fl., dels i motionerna I: 255 av herr Hagberg m. fl. och II: 305 av herr Heckscher m. fl.

De i motionerna I: 518 och II: 630 föreslagna skalorna innebär en sänkning med verkan fr. o. m. 1965 års taxering av marginalskatten för gifta i inkomstläget 15—35 000 kronor och för ogifta i skiktet 9—17 000 kronor.

Såsom föregående års bevillningsutskott uttalat får de av motionärerna föreslagna skatteskalorna från teknisk synpunkt anses äga vissa företräden framför de då fastställda, fr. o. m. 1963 års taxering gällande skalorna. Emellertid skulle ett bifall till motionärernas förslag innebära ett betydande årligt skattebortfall, beräknat till 65 milj. kronor för nästa budgetår samt ytterligare 155 milj. kronor för det därpå följande budgetåret. Såsom framgår av det följande är konjunkturläget nu sådant att man måste inta en ytterligt restriktiv hållning till framställningar som går ut på minskade statsinkomster. Med hänsyn härtill anser utskottet sig inte kunna tillstyrka föreliggande motionsyrkande.

Yrkandet i motionerna I: 255 och II: 305 avser att riksdagen måtte uttala att allmänna skatteberedningen bör inrikta sig på en sänkning av progressiviteten i skatteskalorna, särskilt då det gäller gifta i mellanskiktet med inkomster mellan 15—30 000 kronor. Enligt motionärernas uppfattning bör skatteskalorna indexregleras. Härigenom och genom indexreglering av ortsavdragen skulle inflationens verkningar på den statliga inkomstskatten elimineras. Inflationen medför enligt motionärerna, att en blott nominell höjning av inkomsten kan föranleda att den skattskyldige helt eller delvis blir beskattad inom högre progressionsskikt än innan penningvärdeförsämringen satte in.

Såsom i fråga om ortsavdragen torde gälla att det ingår i allmänna skat-

teberedningens utredningsuppdrag att pröva de statliga inkomstskattelornas höjd. Då således utredning pågår i ämnet anser sig utskottet inte kunna tillstyrka det här framlagda skrivelseyrkandet.

Bevillningarna m. m.

I propositionen nr 150 har Kungl. Maj:t bl. a. föreslagit att statlig inkomstskatt för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall ingå i preliminär skatt för hela budgetåret 1963/64 med 100 procent av grundbeloppet. Vidare har Kungl. Maj:t i propositionen avgivit förslag till beräkning av bevillningarna för nämnda budgetår.

Enligt gällande bestämmelser skall procenttalet för den statliga inkomstskattens uttagande vara detsamma under helt kalenderår. Då sagda procenttal för senare hälften av löpande budgetår är 100, tillstyrker utskottet att samma uttagningsprocent bestämmes för förra hälften av budgetåret 1963/64.

Beträffande uttagningsprocenten för senare hälften av budgetåret 1963/64 får utskottet framhålla följande.

Av den redogörelse för budgetläget, som departementschefen lämnat i den förevarande propositionen, framgår att det sannolika utfallet av statsregleringen för det nu löpande budgetåret inte torde undergå någon väsentlig förändring i förhållande till vad som förutsågs i årets statsverksproposition. Totalbudgeten för budgetåret 1962/63 kan sålunda enligt nu tillgängliga beräkningar antas visa ett underskott av ca 150 milj. kronor mot i årets statsverksproposition angivet underskott av 386 milj. kronor. I jämförelse med utfallet för närmast föregående budgetår, 1961/62, innebär de nu framlagda beräkningarna en försvagning av budgeten med ca 700 milj. kronor.

Vad angår totalbudgeten för budgetåret 1963/64 förutses i propositionen nr 150 endast en mindre förändring på ca 30 milj. kronor av det tidigare i årets statsverksproposition beräknade totalunderskottet på drygt 1 000 milj. kronor.

I samband med kompletteringspropositionen redovisas vissa kalkyler rörande utvecklingen av statsverkets inkomster och utgifter under de tre budgetåren 1964/65, 1965/66 och 1966/67. Kalkylerna visar en stegring av utgifterna under vissa angivna förutsättningar med 1,7 respektive 1,0 och 1,4 miljarder kronor, medan inkomsterna vid en ökning av skatteunderlaget i takt med den totala produktionsstegringen, som antagits vara 4 procent per år, beräknas stiga med 0,8 respektive 1,3 och 1,2 miljarder kronor. Den speciellt snabba stegringen av statsutgifterna budgetåret 1964/65 påverkas i hög grad av höjningen av folkpensionsbeloppen. I jämförelse med förra årets beräkning tillkommer starkt ökade anspråk på den statliga bostadslåneginningen. Vidare inverkar bl. a. kostnaderna för 1963 års reform av familjebostadsbidragen. För budgetåret 1964/65 innebär kalkylerna en ökning av

statens lånebehov med ytterligare 900 milj. kronor, varigenom det statliga upplåningsbehovet skulle komma att uppgå till närmare 2 miljarder kronor. Beräkningen av lånebehovets storlek får bedömas mot bakgrund av att i utgiftskalkylerna endast undantagsvis ingår kostnader för större reformer. Ökningen kan därför bli väsentligt större. Slutsatsen av de redovisade kalkylerna är rätt entydig. Utskottet delar departementschefens uttalande att svårigheterna framöver att upprätthålla den budgetbalans, som kräves för en stabil utveckling, framstår ännu klarare i dag än för ett år sedan och att det finns anledning att betrakta framtiden med viss oro.

Utskottet finner sig i sin bedömning av det samhällsekonomiska läget kunna ansluta sig till den i propositionen nr 150 redovisade uppfattningen. Med hänsyn härtill tillstyrker utskottet att procenttalet för den statliga inkomstskattens uttagande även för senare hälften av budgetåret 1963/64 fastställles till 100.

De i propositionen nr 150 framlagda bevillningarna utvisar i förhållande till årets statsverksproposition en ökning av 155 milj. kronor. Därvid har inkomsten av skatt å inkomst och förmögenhet m. m. vid den i propositionen nr 150 föreslagna uttagningsprocenten upptagits med 8 000 milj. kronor mot i statsverkspropositionen 8 200 milj. kronor. Motsvarande belopp för inkomsttiteln allmän varuskatt är 3 000 milj. kronor respektive 2 800 milj. kronor. Den av riksdagen beslutade trafikomläggningsskatten beräknas tillföra statsverket ca 90 milj. kronor. Emellertid har riksdagen härutinnan i visst hänseende frångått Kungl. Maj:ts förslag, varigenom inkomster å ca 5 milj. kronor skulle bortfalla. Inkomsttiteln synes det oaktat kunna upptas till 90 milj. kronor. Inkomsterna av bensin- och brännolja skatt har uppräknats med 40 milj. kronor. Riksdagen har vidare beslutat avskaffa den särskilda varuskatten på glass samt nöjesskatten, vilket iakttagits vid beräkningarna i den förevarande propositionen. Därvid medför beslutet beträffande nöjesskatten ett skattebortfall av 25 milj. kronor. Departementschefen har tillkännagivit sin avsikt att senare föreslå avveckling av nu utgående skatt på kaffe. Med anledning härav har inkomsterna i denna del minskats med 19 milj. kronor. Inkomsterna under titeln skatt å sprit upptas i förevarande proposition till 1 400 milj. kronor mot i statsverkspropositionen 1 325 milj. kronor. Även i övrigt föreslås en del ändringar av de i statsverkspropositionen gjorda beräkningarna angående statsverkets inkomster.

De här ovan omnämnda, i propositionen nr 150 gjorda beräkningarna liksom övriga i propositionen beträffande bevillningarna upptagna belopp föranleder ingen erinran från utskottets sida.

Utskottets hemställan

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) *beträffande lagstiftning om höjda ortsavdrag för barnfamiljer*

att de likalydande motionerna I: 365 av herr Hagberg m. fl. och II: 434 av herr Heckscher m. fl., i vad avser förevarande fråga, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

B) *beträffande utredning om indexreglering av ortsavdrag och skatteskalor m. m.*

att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 255 av herr Hagberg m. fl. och II: 305 av herr Heckscher m. fl. om indexreglering av ortsavdragen, ävensom

2) de likalydande motionerna I: 515 av herr Bengtson m. fl. och II: 627 av herr Hedlund m. fl. såvitt angår höjning av ortsavdragen,

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

C) *beträffande ortsavdragen för folkpensionärer m. fl.*
att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 366 av herr Hagberg m. fl. och II: 435 av herr Heckscher m. fl., såvitt angår lagstiftning om höjda ortsavdrag, ävensom

2) de likalydande motionerna I: 8 av herrar Harry Carlsson och Eric Peterson samt II: 8 av herr Carlsson i Huskvarna m. fl. om utredning angående särskilda bottenavdrag för folkpensionärer,

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

D) *beträffande utredning om befrielse från deklarations-skyldighet för folkpensionärer m. fl.*

att de likalydande motionerna I: 90 av herrar Jonasson och Eric Carlsson samt II: 103 av herr Gustavsson i Alvesta m. fl. icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

E) *beträffande avdrag för underhåll till icke hemmavarande barn*

att motionen II: 633 av herr Westberg

a) i vad avser höjning av maximibeloppet till 2 000 kronor, samt

b) i vad avser utredning om åldersgränsen för barn, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

F) *beträffande ändrad lagstiftning rörande förvärvsavdrag för gift kvinna med inkomst av jordbruksfastighet, rörelse eller eget arbete och för gift man, vars hustru utför*

arbete i mannens jordbruk eller rörelse, ävensom för ensamstående barnförsörjare

att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 14 av herr Lundström m. fl. och II: 16 av herr Ohlin m. fl.,

2) de likalydande motionerna I: 428 av herr Bengtson m. fl. och II: 532 av herr Hedlund m. fl., ävensom

3) de likalydande motionerna I: 524 av herrar Sveningsson och Kaijser samt II: 620 av herr Björkman m. fl.,

samtliga motioner i vad avser förevarande frågor,

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

G) *beträffande utredning om förvärvsavgiften*

att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 14 av herr Lundström m. fl. och II: 16 av herr Ohlin m. fl.,

2) de likalydande motionerna I: 428 av herr Bengtson m. fl. och II: 532 av herr Hedlund m. fl., ävensom

3) motionen II: 628 av herr Nordgren och fröken Wetterström,

samtliga motioner i vad avser förevarande fråga,

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

H) *beträffande utredning om skattefrihet för visst deltidsarbete*

att de likalydande motionerna I: 366 av herr Hagberg m. fl. och II: 435 av herr Heckscher m. fl., i vad avser förevarande fråga,

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

I) *beträffande utredning om skattepolitiken*

att de likalydande motionerna I: 510 av herr Adolfsson samt II: 624 av herrar Hagberg och Holmberg, såvitt motionerna hänvisats till bevillningsutskottet, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

J) *beträffande lagstiftning om skatteskalorna för statlig inkomstskatt*

att de likalydande motionerna I: 518 av herr Lundström m. fl. och II: 630 av herr Ohlin m. fl. icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

K) *beträffande utredning om skatteskalorna för statlig inkomstskatt*

att de likalydande motionerna I: 255 av herr Hagberg m. fl. och II: 305 av herr Heckscher m. fl., i vad avser förevarande fråga, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

L) *beträffande uttagningsprocenten*

att riksdagen — med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition, nr 150, i vad propositionen hänvisats till bevill-

ningsutskottet — måtte besluta att statlig inkomstskatt för skattskyldig, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall ingå i preliminär skatt för budgetåret 1963/64 med 100 procent av grundbeloppet; ävensom

M) *beträffande bevillningarna*

att bevillningarna för budgetåret 1963/64 måtte beräknas sålunda:

	Kronor	Kronor
Skatt å inkomst, förmögenhet och rörelse:		
Skatt å inkomst och förmögenhet m. m.	8 000 000 000	
Kupongskatt	8 000 000	
Utskiftningsskatt och ersättningsskatt	1 000 000	
Skogsvårdsavgifter	10 200 000	
Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter	2 000 000	
Arvsskatt och gåvoskatt	130 000 000	
Lotterivinstskatt	87 000 000	
Omsättnings- och expeditiönsstämplar m. m.	132 000 000	8 370 200 000
Automobilskattemedel:		
Fordonsskatt	520 000 000	
Trafikomläggningsskatt	90 000 000	
Bensin- och brännoljeskatt	1 200 000 000	1 810 000 000
Tullar och acciser:		
Tullmedel	900 000 000	
Allmän varuskatt	3 000 000 000	
Särskilda varuskatter	400 000 000	
Omsättningsskatt å motorfordon	250 000 000	
Regleringsavgift och accis å fettvaror m. m.	37 000 000	
Skatt å kaffe	10 000 000	
Tobaksskatt	1 035 000 000	
Rusdrycksförsäljningsmedel av partihandels- bolag	15 000 000	
Rusdrycksförsäljningsmedel av detaljhan- delsbolag	27 000 000	
Skatt å sprit	1 400 000 000	
Skatt å vin	120 000 000	
Skatt å malt- och läskedrycker	185 000 000	
Energiskatt	650 000 000	8 029 000 000
Postverket (överskott)		1 000 000

Stockholm den 22 maj 1963

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Hagberg, Einar Eriksson, fröken Ranmark, herrar Stefanson, Wårnberg, Lundström, Yngve Nilsson*, Sundin och Paul Jansson; samt

från andra kammaren: herrar Brandt, Allard, Gustafson i Göteborg, Nilsson i Svalöv, Kårrländer*, Vigelsbo, Engkvist, Christenson i Malmö, Magnusson i Borås och Forsberg.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservationer*beträffande lagstiftning om höjda ortsavdrag för barnfamiljer*

I) av herrar *Hagberg, Yngve Nilsson, Nilsson* i Svalöv och *Magnusson* i Borås, vilka — under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 365 av herr Hagberg m. fl. och II: 434 av herr Heckscher m. fl. — ansett, att utskottet bort tillstyrka motionärernas förslag om en höjning av nuvarande ortsavdrag å 4 500 kr. för skattskyldiga med hemmavarande barn under 18 år, nämligen för gifta med 1 000 kr. för ett vart av de två första barnen och 1 500 kr. för varje följande barn samt för ensamstående med 1 500 kr. för varje barn utöver två, samt att utskottet på grund härav under punkt A bort hemställa,

att riksdagen måtte antaga de vid motionerna fogade förslagen till

1) lag om ändring av 48 § 2 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370); samt

2) förordning om ändring av 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt.

beträffande utredning om indexreglering av ortsavdrag och skatteskalor m. m.

II) av herrar *Hagberg, Stefanson, Lundström, Yngve Nilsson, Sundin, Gustafson* i Göteborg, *Nilsson* i Svalöv, *Vigelsbo, Christenson* i Malmö och *Magnusson* i Borås, vilka

dels anfört följande:

»Frågan om åtgärder i syfte att förhindra den automatiska höjning av skattetrycket som inflationen leder till genom att den urholkar ortsavdragens värde och samtidigt åstadkommer att progressionsskärpningar inträder vid reellt sett allt lägre inkomstbelopp är inte uttryckligen berörd i direktiven för allmänna skatteberedningen. Med hänsyn till de principiella skäl som talar för sådana åtgärder förutsätter utskottet, att ifrågavarande spörsmål och andra därtill anknutna skattetekniska problem blir ingående belysta av utredningen, samt att utredningen framlägger förslag i anslutning härtill.»

dels dock ansett, att utskottet under punkt B bort hemställa,

att riksdagen — i anledning av motionerna I: 255 av herr Hagberg m. fl. och II: 305 av herr Heckscher m. fl. samt I: 515 av herr Bengtson m. fl. och II: 627 av herr Hedlund m. fl., alla motionerna såvitt nu är i fråga — måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet ovan anfört.

beträffande utredning om höjning av ortsavdragen

III) av herrar *Sundin* och *Vigelsbo*, vilka ansett,

dels att i utskottets yttrande efter det stycke på s. 40, som börjar med orden »I motionerna I: 255» och slutar med orden »förevarande skrivelse-yrkanden.», bort intagas ett stycke av följande lydelse:

»I motionerna I: 515 och II: 627 har som aktuell målsättning för en successiv höjning av ortsavdragen angivits en höjning till 3 000 kronor för ensamstående och 6 000 kronor för två gifta inkomsttagare. Ett sådant skattefritt existensminimum är enligt motionärernas mening angeläget ur de lägre inkomsttagarnas synpunkt. Motionärerna förordar också prövning av möjligheterna att låta ortsavdragen utgöra ett direkt avdrag på skattens slutbelopp, varigenom ortsavdragen på bättre sätt skulle tjäna sitt syfte. Utskottet delar motionärernas uppfattning och tillstyrker sålunda, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller att vid pågående skatteberedning förslag måtte utarbetas till en successiv höjning av ortsavdragen i enlighet med vad utskottet här anfört.»

dels ock att utskottet under punkt B bort hemställa,

att riksdagen, med bifall till de likalydande motionerna I: 515 av herr Bengtson m. fl. och II: 627 av herr Hedlund m. fl., såvitt nu är i fråga, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att vid pågående skatteberedning förslag måtte utarbetas till en successiv höjning av ortsavdragen i enlighet med vad utskottet anfört.

beträffande ortsavdragen för folkpensionärer m. fl.

IV) av herrar *Hagberg*, *Yngve Nilsson*, *Nilsson* i Svalöv och *Magnusson* i Borås, vilka — under återopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 343 av herr Hagberg m. fl. och II: 400 av herr Heckscher m. fl. ävensom de likalydande motionerna I: 8 av herrar Harry Carlsson och Eric Peterson samt II: 8 av herr Carlsson i Huskvarna m. fl., förstnämnda motionspar såvitt här är i fråga — ansett, att utskottet bort föreslå, att för ålders- och invalidpensionärer skall utgå förhöjda ortsavdrag, nämligen 3 600 kr. för ensam pensionär, 6 000 kr. för makar av vilka en är pensionär och 7 200 kr. för makar som båda är pensionärer, samt att utskottet på grund härav under punkt C bort hemställa,

att riksdagen måtte antaga de vid motionerna I: 366 av herr Hagberg m. fl. och II: 435 av herr Heckscher m. fl. fogade förslagen till

a) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370); samt

b) förordning om ändrad lydelse av 8 § och 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt med den ändring, att 8 § erhåller följande lydelse.

8 §.

Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under beskattningsåret, äger att å den taxerade inkomsten åtnjuta statligt ortsavdrag. Vad i 48 § 2 och 3 mom., 48 a § samt 49 § kommunalskattelagen stadgas angående kommunalt ortsavdrag skall äga motsvarande tillämpning beträffande statligt ortsavdrag.

V) av herrar *Stefanson, Lundström, Gustafson* i Göteborg och *Christenson* i Malmö, vilka — under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 8 av herrar Harry Carlsson och Eric Peterson samt II: 8 av herr Carlsson i Huskvarna m. fl. — ansett, att utskottet bort tillstyrka den av motionärerna föreslagna utredningen, och att utskottet således under punkt C bort hemställa,

att riksdagen — med bifall till de likalydande motionerna I: 8 av herrar Harry Carlsson och Eric Peterson samt II: 8 av herr Carlsson i Huskvarna m. fl. — i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om skyndsamt utredning och förslag till sådan höjning av de skattefria bottenavdragen för folkpensionärer att smärre inkomster vid sidan av folkpensionen blir i ökad utsträckning skattefria.

beträffande utredning om befrielse från deklareringsplikt för folkpensionärer m. fl.

VI) av herrar *Sundin* och *Vigelsbo*, vilka ansett,

dels att det stycke i utskottets yttrande, som på s. 40 börjar med orden »Beträffande skrivelseyrkandet» och slutar på s. 41 med orden »motionerna I: 90 och II: 103.», bort ha följande lydelse:

»Beträffande skrivelseyrkandet i motionerna I: 90 och II: 103 att folkpensionärer, som i huvudsak inte har andra inkomster än folkpensionen, och därmed i inkomsthänseende likställda inkomsttagare skall befrias från deklareringsplikt får utskottet anföra följande. Efter beslut av 1961 års höstrikstag inträder skyldighet att avlämna självdeklaration vid en årsinkomst av 2 400 kronor. Då ortsavdraget för gifta skattskyldiga uppgår till 4 500 kronor är för beskattningens vidkommande en höjning av deklareringspliktsgränsen möjlig. Emellertid uttas vissa socialförsäkringsavgifter beträffande

fande såväl ensamstående som gifta skattskyldiga redan å taxerade inkomster av 2 400 kronor.

Folkpensionärerna uppgår f. n. totalt till ca 980 000. Såsom framhållits i motionerna torde flertalet av dessa befinna sig i ett sådant inkomstläge, att de på grund av väsentligt nedsatt skatteförmåga medges extra avdrag vid taxeringen. Ortsavdrag, schablonavdrag och högsta extra avdrag tillsammans uppgår till 5 500 kronor för ensamstående och 8 000 kronor för sammanlevande makar. Ett omfattande deklarations-, taxerings- och debiteringsförfarande för hundratusentals folkpensionärer, som inte har inkomster överstigande existensminimum och sålunda inte beskattas, är såsom motionärerna framhållit i hög grad oekonomiskt för samhället och belastande för den enskilde. Då folkpensionärerna inte erlägger de till den taxerade inkomsten knutna folkpensions- och sjukvårdsförsäkringsavgifterna, synes det utskottet vara möjligt att befria folkpensionärer, vilkas inkomster inte överstiger existensminimum, från deklarationsskyldighet.

Enligt motionärerna bör sådan befrielse från deklarationsskyldighet prövas även för andra personer med inkomster, som ej överstiger existensminimum. Utskottet delar denna uppfattning. En svårighet härvid är f. n. uttaget av vissa socialförsäkringsavgifter, men enligt utskottets mening bör finansieringen av de grundläggande förmånerna inom socialförsäkringarna snarast möjligt omläggas från avgifts- till skattefinansiering.»

dels ock att utskottet under punkt D bort hemställa,

att riksdagen med bifall till de likalydande motionerna I: 90 av herrar Jonasson och Eric Carlsson samt II: 103 av herr Gustavsson i Alvesta m. fl. måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt prövning av möjligheterna att undanta från deklarationsskyldighet folkpensionärer, som i hudsak inte har andra inkomster än folkpensionen, samt därmed i inkomsthänseende likställda i enlighet med vad utskottet ovan anfört.

beträffande avdrag för underhåll till icke hemmavarande barn

VII) av herrar *Hagberg, Stefanson, Lundström, Yngve Nilsson, Sundin, Gustafson* i Göteborg, *Nilsson* i Svalöv, *Vigelsbo, Christenson* i Malmö och *Magnusson* i Borås, vilka — under åberopande av innehållet i motionen II: 633 av herr Westberg — ansett, att utskottet bort föreslå en höjning av maximibeloppet för ifrågavarande avdrag till 2 000 kronor ävensom översyn av gällande regler beträffande barnets ålder och att utskottet således under punkt E bort hemställa,

a) att riksdagen måtte antaga det vid motionen fogade förslaget till lag om ändrad lydelse av 46 § 2 mom. kommunal-skattelagen den 28 september 1928 (nr 370); samt

b) att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla

om skyndsam översyn av frågan om höjning av barnets ålder för rätt till avdrag för ensamstående barnförsörjares underhållsbidrag till icke hemmavarande barn.

VIII) av fröken *Ranmark*.

beträffande ändrad lagstiftning rörande förvärvsavdrag för gift kvinna med inkomst av jordbruksfastighet, rörelse eller eget arbete och för gift man, vars hustru utför arbete i mannens jordbruk eller rörelse, ävensom för ensamstående barnförsörjare

IX) av herrar *Stefanson, Lundström, Gustafson* i Göteborg och *Christenson* i Malmö, vilka — under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 14 av herr *Lundström* m. fl. och II: 16 av herr *Ohlin* m. fl. i vad desamma avser ändrad lagstiftning rörande förvärvsavdrag — ansett, att utskottet under punkt F bort hemställa,

att riksdagen, med bifall till de likalydande motionerna I: 14 av herr *Lundström* m. fl. och II: 16 av herr *Ohlin* m. fl., måtte antaga följande

Förslag

till

lag om ändrad lydelse av 46 § 3 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 46 § 3 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

46 §.

3 mom. Har kvinna med hemmavarande barn under 16 år haft inkomst av rörelse, vari hon varit verksam i ej blott ringa omfattning, eller inkomst av eget arbete, må hon åtnjuta avdrag med 300 kronor jämte 25 procent av nämnda inkomst, sammanlagt dock högst med 4 000 kronor. Gift kvinna, som icke har hemmavarande barn under 16 år, må, därest hon levt tillsammans med sin man och haft inkomst som nyss sagts, åtnjuta avdrag med 300 kronor. Avdrag med sistnämnda belopp må jämväl åtnjutas av kvinna, som haft inkomst av jordbruksfastighet och utfört arbete i förvärvskällan till minst 300 kronors värde, därest kvinnan antingen varit gift och levt tillsammans med sin man eller ock haft hemmavarande barn under 16 år.

Vad i — — — eller frånskild).

Har gift — — — nämnda belopp.

Avdrag enligt detta moment må åtnjutas endast av den som under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt. Avdraget må åtnjutas endast om och i den mån den inkomst som berättigar till avdrag därtill förslår

och må för skattskyldig eller, om skattskyldig varit gift och levt tillsammans med sin make, för makarna tillsammans icke överstiga 300 kronor eller, därest förhöjning av avdraget med 25 procent av inkomsten ifrågakommer, 4 000 kronor.

Avdrag enligt — — — sagda kommun.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1964; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1963 års taxering samt i fråga om efter-taxering för år 1963 eller tidigare år.

X) av herrar *Sundin* och *Vigelsbo*, vilka ansett,

dels att det stycke i utskottets yttrande på s. 43, som börjar med orden »Utskottet vill» och slutar med orden »förevarande motionsyrkanden.», bort ha följande lydelse:

»Särskilt inom vissa näringar, t. ex. handel, hantverk, jordbruk och trädgårdsskötsel, där s. k. familjeföretag i stor utsträckning dominerar, görs betydande arbetsinsatser av gifta kvinnor, vilka arbetar i makarnas gemensamma företag. Genom detta arbete åsamkas betydande merkostnader för barn tillsyn m. m. Utskottet delar därför motionärernas uppfattning att ett särskilt kvotavdrag bör medges, när vederbörande har barn under 16 år i hemmet. Likaledes bör rätten till kvotavdrag utsträckas att gälla även gift kvinnas och ensamstående vårdnadshavares inkomst av jordbruksfastighet. Den utformning av resp. kvotavdrag, som förordats i motionerna I: 428 och II: 532, anser sig utskottet kunna tillstyrka. Med det anförda torde även motionerna I: 524 och II: 620 ha beaktats.»

dels ock att utskottets hemställan under punkt F bort ha följande lydelse:

att riksdagen med bifall till de likalydande motionerna I: 428 av herr Bengtson m. fl. och II: 532 av herr Hedlund m. fl. ävensom i anledning av de likalydande motionerna I: 14 av herr Lundström m. fl. och II: 16 av herr Ohlin m. fl. samt de likalydande motionerna I: 524 av herrar Sveningsson och Kaijser samt II: 620 av herr Björkman m. fl., samtliga motioner såvitt nu är i fråga, måtte antaga följande

Förslag

till

lag om ändrad lydelse av 46 § 3 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 46 § 3 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

46 §.

3 mom. Har kvinna med hemmavarande barn under 16 år haft inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse, vari hon varit verksam i ej blott ringa omfattning, eller inkomst av eget arbete, må hon njuta avdrag med 300 kronor jämte 20 procent av nämnda inkomst, sammanlagt dock högst med 2 000 kronor. Gift kvinna, som inte har hemmavarande barn under 16 år, må, därest hon levt tillsammans med sin man och haft inkomst som nyss sagts, åtnjuta avdrag med 300 kronor.

Vad i föregående stycke sägs skall även gälla beträffande man med hemmavarande barn under 16 år, därest han antingen varit gift men icke levt tillsammans med sin hustru eller ock varit ogift (varmed jämställes änking eller frånskild).

Har gift man, som levt tillsammans med sin hustru, haft inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse och har hustrun utfört arbete i förvärvskällan till ett värde av minst 300 kronor, må mannen njuta avdrag med nämnda belopp. Har makarna haft hemmavarande barn under 16 år och har hustrun i ej blott ringa omfattning deltagit i arbetet i förvärvskällan, må mannen utöver sagda belopp åtnjuta avdrag med jämväl 20 procent av det belopp, som motsvarar femtedelen av hans inkomst av förvärvskällan, dock så att det fasta avdraget och kvotavdraget sammanlagt uppgår till högst 1 000 kronor.

Avdrag enligt — — — 2 000 kronor.

Avdrag enligt — — — sagda kommun.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1964; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1963 års taxering samt i fråga om efter-taxering för år 1963 eller tidigare år.

XI) av herrar *Hagberg, Yngve Nilsson, Nilsson* i Svalöv och *Magnusson* i Borås, vilka — under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 524 av herrar *Sveningsson* och *Kaijser* samt II: 620 av herr *Björkman* m. fl. — ansett, att utskottet under punkt F bort hemställa,

att riksdagen måtte antaga det vid motionerna fogade förslaget till lag om ändrad lydelse av 46 § 3 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

beträffande utredning om förvärvsavdraget

XII) av herrar *Hagberg, Stefanson, Lundström, Yngve Nilsson, Sundin, Gustafson* i Göteborg, *Nilsson* i Svalöv, *Vigelsbo, Christenson* i Malmö och *Magnusson* i Borås, vilka — under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 14 av herr *Lundström* m. fl. och II: 16 av herr *Ohlin*

m. fl., de likalydande motionerna I: 428 av herr Bengtson m. fl. och II: 532 av herr Hedlund m. fl., båda motionspar såvitt här är i fråga, samt motionen II: 628 av herr Nordgren och fröken Wetterström — ansett, att utskottet under punkt G bort hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsam översyn av bestämmelserna angående förvärvsavdrag med beaktande av de i ovannämnda motioner framförda förslagen och synpunkterna.

beträffande utredning om skattefrihet för visst deltidsarbete

XIII) av herrar Hagberg, Yngve Nilsson, Nilsson i Svalöv och Magnusson i Borås, vilka — under återopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 343 av herr Hagberg m. fl. och II: 400 av herr Heckscher m. fl. — ansett, att utskottet under punkt H bort hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till motionerna I: 366 av herr Hagberg m. fl. och II: 435 av herr Heckscher m. fl., såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning samt förslag snarast om skattefrihet för inkomst — förslagsvis upp till ett årligt belopp av 1 500 kronor — i den mån denna förvärvats genom deltidsarbete för vård och tillsyn av äldre människor i deras hem.

beträffande lagstiftning om skatteskalorna för statlig inkomstskatt

XIV) av herrar Stefanson, Lundström, Gustafson i Göteborg och Christenson i Malmö, vilka

dels anfört följande:

»I det nu kompletterade förslaget till riksstat för budgetåret 1963/64 upp-tar finansministern ett överskott på driftbudgeten om 204 milj. kr. En konkret redovisning ger en betydligt högre siffra.

Liksom tidigare belastar finansministern utgiftssidan med ett belopp — nu 100 milj. kr. — för en antagen minskning av behållningarna på reservationsmedelsanslagen. Erfarenheterna visar å andra sidan att det är mycket svårt att med säkerhet i förväg bedöma i vilken riktning förändringen av behållningarna på reservationsanslagen kommer att gå och till vilket belopp förändringen kommer att uppgå. För innevarande budgetår beräknade finansministern i statsverkspropositionen liksom vid riksstats fastställande för ett år sedan en minskning av behållningarna om 100 milj. kr. Finansministern meddelar nu — en dryg månad före budgetårets slut — att behållningarna sannolikt kommer att öka. Också de närmast föregående budget-åren har utfallet av reservationsmedelsförbrukningen avvikit i samma riktning från finansministerns beräkningar. Med hänsyn till svårigheten att beräkna reservationsmedelsbehållningarnas förändring och omfattning bör utgiftssidan i budgetförslaget inte belastas med någon post härför.

Vid redovisningen av driftbudgetens beräknade saldo tar finansministern

icke hänsyn till transaktionerna via kommunalskattemedelsfonden. Under nästa finansår beräknas en nettoåterbetalning om 275 milj. kr. äga rum från staten till kommunerna av tidigare uppburna kommunalskattemedel. Kassamässigt är det således fråga om en belastning för statskassan under det framförliggande budgetåret, men det gäller en utbetalning för skuldminskning. Det är inte en utgiftspost som gäller statens omkostnader under året. Posten minskar alltså inte överskottet på driftbudgeten. Då beloppet emellertid fråndragits de till statskassan under året inflytande skatteinkomsterna, bör till komparation härför en post av samma storlek införas som en från budgetutjämningsfonden kommande inkomstpost, vilken ökar det eljest redovisade överskottet å statsregleringen. Det ifrågavarande beloppet varmed staten minskar sin skuld till kommunerna utgör ju uppenbarligen en del av årets överskott på statens driftbudget. En sådan framställning står i god överensstämmelse med transaktionens redovisning i riksstaten såsom framgår av statsverkspropositionen. Överföringen innebär för kommunerna, att deras samlade lånebehov *minskas* med i princip samma belopp i jämförelse med vad det eljest skulle ha upgått till. Ökningen av statens lånebehov i och för denna transaktion motväges således av minskningen för kommunerna, varför överföringen i stort sett är neutral i samhällsekonomiskt hänseende. Det är alltså det högre å riksstaten beräknade överskottet som närmast är relevant vid en bedömning av sambandet mellan statsfinanser och samhällsekonomi.

Reservationsmedelsbehållningarnas förändring och transaktionen av kommunalskattemedlen har dessutom följande reella innebörd. Reservationsanslagen i fråga har anvisats på tidigare riksstater och då finansierats med löpande inkomster. Skall utbetalningarna från anslagen nu inräknas i det samlade utgiftsbelopp, vilket ligger till grund för skatteuttaget, blir följden att ett och samma anslag betalas två gånger. Vad gäller återbetalningen av kommunalskattemedel, bör uppmärksammas att det är fråga om kommunalskatter som de skattskyldiga betalat in två år tidigare. Om utbetalningen från staten till kommunerna behandlas som en ordinär utgiftspost för statskassan, blir den reella innebörden för skattebetalarna att de får betala ifrågavarande skattebelopp (nu 275 milj. kr.) två gånger.

Det är således inte enbart formella, bokföringsmässiga hänsyn utan ekonomiska realiteter för de enskilda skattebetalarna som ligger bakom vår anmärkning mot finansministerns sätt att redovisa ifrågavarande poster.

Driftbudgetens överskott för budgetåret 1963/64 blir således med finansministerns förutsättningar i övrigt i verkligheten $204 + 100 + 275 = 579$ milj. kr.

Vad gäller det beräknade lånebehovet — 1 051 milj. kr. — bör i enlighet med vad ovan redovisats beaktas att 275 milj. kr. utgöres av en nettoåterbetalning till kommunerna av två år tidigare uppburna kommunalskatter, vilket belopp i princip minskar kommunernas lånebehov i samma omfattning. I det av finansministern beräknade lånebehovet ingår dessutom det ovan berörda beloppet för antagen reservationsmedelsförbrukning på driftbudgeten (100 milj. kr.) samt en antagen minskning av anslagsbehållning-

arna under kapitalbudgeten om likaledes 100 milj. kr. Vidare baseras beräkningen av lånebehovet på att skatteunderlagets ökning 1964 endast skulle komma att uppgå till 4 procent.

Vid bedömningen av budgetläget spelar antagandet i fråga om skatteunderlagets och statsinkomsternas utveckling en central roll. Detta framgår bl. a. av utvecklingen vad innevarande budgetår beträffar. I riksstaten upptogs ett beräknat överskott på driftbudgeten av 423 milj. kr. medan det jämförbara överskottet nu beräknas till 942 milj. kr. Lånebehovet upptogs i riksstaten till 729 milj. kr. men nu till blott 150 milj. kr. Förbättringen av budgetläget beror så gott som helt på att statsinkomsterna nu beräknas uppgå till ca 500 milj. kr. mer än vad finansministern ursprungligen angav. Det finns anledning antaga att inkomstutfallet blir ytterligare förbättrat. Fyllnadsbetalningarna innevarande år kommer nämligen enligt uppgift att betydligt överstiga det belopp som ingår i den i kompletteringspropositionen nu redovisade beräkningen. Inkomstnivån torde m. a. o. ligga högre än vad som antagits i propositionen.

Vad gäller inkomstberäkningarna för budgetåret 1963/64 bör uppmärksammas att dessa bl. a. utgår från det schablonmässiga antagandet om en till 4 procent begränsad ökning av skatteunderlaget år 1964. Finansministern synes medveten om att ett sådant antagande sannolikt innebär en underskattning.

Med hänsyn till den internationella konjunkturutvecklingen, vilken är grundläggande för utvecklingen här hemma, synes det troligt att ökningen av skatteunderlaget även 1964 kommer att överstiga 4 procent. Överskottet på driftbudgeten för nästa budgetår kan därför beräknas till ett *större* belopp än förut angivna 579 milj. kr. En ökning av skatteunderlaget med ytterligare 1 procent betyder grovt räknat en merinkomst för statskassan av 150 à 200 milj. kr. för helt budgetår vilket endast uppväges delvis av ökade kostnader för löner m. m.

Utvecklingen av den svenska samhällsekonomin innehåller emellertid ett mörkare inslag, nämligen den relativt svaga tillväxten i industriproduktionen under de senaste åren. Inom denna centrala sektor av den samlade nationalinkomsten föreligger en klar eftersläpning i förhållande till den av långtidsutredningen förordade målsättningen. För att så snart som möjligt återvinna en gynnsammare produktionsutveckling spelar självfallet kostnadsutvecklingen och rationaliseringsmöjligheterna en stor roll. Av denna anledning har vi under den gångna vårriksdagen föreslagit särskilda åtgärder i syfte att stärka företagens kapitalförsörjning — för att underlätta rationaliseringen — och sänka produktionskostnaderna. Om våra förslag i dessa hänseenden hade bifallits, hade utsikterna för en gynnsam produktionsutveckling utan tvivel varit ljusare.

Skatteskallorna

I de likalydande motionerna I: 518 av herr Lundström m. fl. och II: 630 av herr Ohlin m. fl. har föreslagits sådan ändring av gällande skatteskallor för den statliga inkomstskatten, att den mycket kraftiga stegringen i progres-

sionen i början av skalans progressiva del skulle avlägsnas och ersättas med en mindre brant höjning av marginalskattesatserna i ifrågavarande inkomstskikt. I de likalydande motionerna I: 255 av herr Hagberg m. fl. och II: 305 av herr Heckscher m. fl. har likaledes kritik riktats mot skatteskalornas nuvarande utformning. Motionärerna hemställer — i anslutning till av dem tidigare föreslagna ändringar av skalorna — att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om förslag till reformerade skatteskalor till nästa års riksdag.

Den utformning skatteskalorna erhöll genom beslutet vid 1961 års höst-riksdag kan inte anses tillfredsställande. Inom en så jämförelsevis begränsad intervall som ca 5 000 kr. — från en inkomst av något under 20 000 kr. till något över 25 000 kr. för gift skattskyldig — stiger marginalskatten, vad gäller den *statliga* inkomstskatten, från 10 procent till 30 procent. Härtill skall sedan läggas den kommunala skatten vilken i genomsnitt uppgår till ca 15 procent.

Knappast på något håll torde man bestrida att den nuvarande skatteskalen bör justeras. En reform av denna innebörd, också innefattande en breddning av det proportionella skiktet i botten i kombination med en höjning av ortsavdragen, bör bli ett av resultaten av skatteberedningens arbete. Detta väntas dock först under loppet av nästa år. En omedelbar justering av skalorna i enlighet med vad som yrkats i motionerna I: 518 och II: 630 skulle såsom bevillningsutskottet framhållit vid frågans tidigare behandling bl. a. underlätta en framtida breddning av de enhetliga skikten genom att den ger en jämnare stigning av skattesatsen vid stigande inkomster och därigenom också underlätta en kommande, mera omfattande reform. Ur statsfinansiell synvinkel har en reform i etapper fördelar, eftersom inkomstbortfallet då fördelas över en flerårsperiod.

Den ändring av skatteskalorna, som föreslagits i motionerna I: 518 och II: 630, kan beräknas medföra ett inkomstbortfall för statsverket av 65 milj. kr. nästa budgetår. För hel tolv månadersperiod beräknas skattebortfallet till 220 milj. kr. Det bör uppmärksammas att vid beräkningen av angivna siffror hänsyn inte har kunnat tagas till den stimulerande verkan på i första hand viljan till extra arbetsinkomster som en sänkning av marginalskatterna kan beräknas medföra. Det tillskott till skatteunderlaget, som härigenom uppkommer, reducerar givetvis skattebortfallets storlek, i varje fall på några års sikt.

Med hänsyn till det förutsedda budgetöverskottets storlek föreligger enligt vår uppfattning inte statsfinansiella hinder att genomföra den ändring av skatteskalorna, som föreslagits i motionerna I: 518 och II: 630. Vi hemställer därför om bifall till dessa. Vid sådant beslut får det i motionerna I: 255 och II: 305 framställda utredningsyrkandet anses sakna aktualitet.

Ortsavdragen

I de likalydande motionerna I: 365 av herr Hagberg m. fl. och II: 434 av herr Heckscher m. fl. har föreslagits att beslut skulle fattas om höjning av ortsavdragen för barnfamiljerna, d. v. s. införande av barnavdrag vid in-

komstbeskattningen, att gälla såväl den statliga som den kommunala inkomstskatten. Ifrågavarande spörsmål ingår i den allmänna skatteberedningens uppdrag och förtjänar där enligt vår mening ingående överväganden. Bl. a. av tekniska skäl bör den prövas i det större sammanhang som innefattas i den översyn av hela inkomstbeskattningen som skatteberedningen har att utföra. Av anförda skäl anser vi oss inte kunna yrka bifall till det i motionerna framförda yrkandet.

I fråga om ortsavdragen har slutligen i motionen II: 633 av herr Westberg föreslagits att det till 1 000 kr. maximerade avdrag, som icke-vårnads-havare är berättigad till för underhåll åt eget barn under 16 år, måtte höjas till 2 000 kr. Motionären har enligt vår uppfattning framfört övertygande skäl för sitt yrkande. Vi hemställer därför om bifall till detta.

Vad slutligen gäller frågan om en höjning av de skattefria bottenavdragen för folkpensionärer bör det framhållas att den synnerligen hårda marginalbelastning, som här utgör ett allvarligt problem, gäller folkpensionärer med blygsamma inkomster vid sidan av folkpensionen. I första hand bör därför en lösning åstadkommas som tar sikte på dessa inkomsttagare. Det kan som framhålles i de likalydande motionerna I: 8 av herrar Harry Carlsson och Eric Peterson och II: 8 av herr Carlsson i Huskvarna m. fl. ske genom en höjning och mjukare avtrappning av det särskilda avdrag, som tillkommer skattskyldiga med nedsatt försörjningsförmåga, bl. a. folkpensionärer. Det bör här inskjutas att de överarbetade schablonregler för det särskilda avdragets avtrappning, som riksskattenämnden nyligen utarbetat, inte åstadkommer någon tillfredsställande lösning. I kombination med avdragsreglerna för de inkomstprövade folkpensionsförmånerna, vilka enligt vår mening bör ytterligare mildras, kan avbränningarna genom minskad folkpensionsförmån och inkomstskatt i många fall ta nästan hela extrainkomsten i anspråk.

Vi hemställer därför om bifall till den i de likalydande motionerna I: 8 och II: 8 begärda utredningen. De likalydande motionerna I: 366 av herr Hagberg m. fl. och II: 435 av herr Heckscher m. fl. får härmed anses besvarade.»

dels ock ansett att utskottet under punkt J bort hemställa,
att riksdagen, med bifall till de likalydande motionerna
I: 518 av herr Lundström m. fl. och II: 630 av herr Ohlin
m. fl., måtte antaga följande

Förslag

till

*förordning angående ändrad lydelse av 10 § 1 mom. förordningen den
26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt*

Härigenom förordnas, att 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skall erhålla följande ändrade lydelse.

10 §.

1 mom. Statlig inkomstskatt — — — angivna grundbelopp.

För skattskyldig, — — — utgör grundbeloppet:

när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger 12 000 kronor: 10 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när den beskattningsbara inkomsten överstiger

12 000 men icke	16 000 kr.:	1 200 kr. för	12 000 kr. och	18 %	av återstoden;
16 000 » »	20 000 » :	1 920 » »	16 000 » »	26 % »	» ;
20 000 » »	25 000 » :	2 960 » »	20 000 » »	33 % »	» ;
25 000 » »	30 000 » :	4 610 » »	25 000 » »	38 % »	» ;
30 000 » »	40 000 » :	6 510 » »	30 000 » »	43 % »	» ;
40 000 » »	60 000 » :	10 810 » »	40 000 » »	48 % »	» ;
60 000 » »	100 000 » :	20 410 » »	60 000 » »	54 % »	» ;
100 000 » »	150 000 » :	42 010 » »	100 000 » »	59 % »	» ;
150 000 kr.		: 71 510 » »	150 000 » »	65 % »	» .

För annan — — — utgör grundbeloppet:

när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger 6 000 kronor: 10 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när den beskattningsbara inkomsten överstiger

6 000 men icke	9 000 kr.:	600 kr. för	6 000 kr. och	18 %	av återstoden;
9 000 » »	12 000 » :	1 140 » »	9 000 » »	24 % »	» ;
12 000 » »	16 000 » :	1 860 » »	12 000 » »	30 % »	» ;
16 000 » »	20 000 » :	3 060 » »	16 000 » »	36 % »	» ;
20 000 » »	30 000 » :	4 500 » »	20 000 » »	41 % »	» ;
30 000 » »	40 000 » :	8 600 » »	30 000 » »	45 % »	» ;
40 000 » »	60 000 » :	13 100 » »	40 000 » »	49 % »	» ;
60 000 » »	100 000 » :	22 900 » »	60 000 » »	54 % »	» ;
100 000 » »	150 000 » :	44 500 » »	100 000 » »	59 % »	» ;
150 000 kr.		: 74 000 » »	150 000 » »	65 % »	» .

Ändå att — — — denna inkomstdel.

Med familjestiftelse — — — ekonomiska intressen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1964; dock att äldre bestämmelser alltså gälla i fråga om 1964 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1964 eller tidigare år.

beträffande utredning om skatteskalorna för statlig inkomstskatt

XV) av herrar *Hagberg, Yngve Nilsson, Nilsson* i Svalöv och *Magnusson* i Borås, vilka — under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 255 av herr *Hagberg* m. fl. och II: 305 av herr *Heckscher* m. fl. — ansett, att utskottet under punkt K bort hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala, att enligt riksdagens mening allmänna skatteberedningen bör inrikta sig på att framlägga förslag bl. a. om en betydande och över hela fältet gående sänkning av progressiviteten, med tyngdpunkten förlagd till de nu obehörigt hårt drabbade mellanskikten i skatteskalen för gifta, i så god tid att detta kan föreläggas 1964 års riksdag.

Särskilda yttranden

beträffande skatteskalorna för statlig inkomstskatt

I) av herrar *Sundin* och *Vigelsbo*, vilka anförde följande.

»De i motionerna I: 518 och II: 630 föreslagna skatteskalorna skulle möjliggöra en riktigare beskattning av gifta i inkomstläget 15 000—35 000 kronor och av ogifta i skiktet 9 000—17 000 kronor. Vi finner det angeläget, att en sådan justering av skalorna kommer till stånd. Då denna fråga torde tillhöra den pågående skatteberedningens uppdrag och det aviserats, att dess förslag beträffande beskattningen av fysiska personer skall avlämnas redan under nästa år, anser vi, att beslut om ändring av skatteskalorna inte bör fattas i förevarande sammanhang.»

beträffande bevillningarna och uttagningsprocenten

II) av herrar *Hagberg*, *Yngve Nilsson*, *Nilsson* i Svalöv och *Magnusson* i Borås, vilka anförde följande:

»Från högerpartiets sida har under innevarande års riksdag väckts förslag om olika skattesänkningar, varav de väsentligaste avser för fysiska personer förhöjda ortsavdrag för barnfamiljerna och för juridiska personer ett borttagande av energiskatten å elkraft. Å andra sidan har partiet föreslagit betydande utgiftsminskningar, främst vad angår bostadssubventionerna. De föreslagna inkomstminskningarna uppgår, räknat för helt budgetår, till något högre belopp än de yrkade utgiftsminskningarna. Ett överskott skulle dock alltjämt föreligga på driftbudgeten, även räknat med utgångspunkt från de i propositionen nr 150 framlagda inkomst- och utgiftsberäkningarna, och högerpartiets budgetalternativ är alltså väl underbyggt. Alternativet skulle vidare i föreliggande konjunktursituation, där betydande svårigheter förefinns för en rad av våra viktigaste exportindustrier och där det är i hög grad angeläget att främja vårt näringslivs konkurrensförmåga gent emot utlandet, innebära en välbehövlig stimulans.

Med det anförda tillstyrker vi förslaget i proposition nr 150 att procenttalet för den statliga inkomstskattens uttagande för senare hälften av budgetåret 1963/64 fastställas till 100.»